Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 123. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го ЧЕРВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 123. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 5, 1953. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ І ЧОТИРИ СЕКРЕТАРІ ПРО БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер разом із чотирма своїми секретарями промовляв на першому в історії ЗДА семінарі, зорганізованому на телевізійних програмах, що їх передавали найбільші чотири телевізійні станції по всій країні. Президент говорив про внутрішню й зовнішню безпеку країни та про здорову фінансову господарку. В справі зовнішньої політики президент Айзенгавер заявив, що тут не буде жадного угодовства і що „не буде нового Мюнхену". Далі Айзенгавер твердив, що він не буде зменшувати видатків на оборону, — бо драстичне зменшення видатків на цю ціль однозначне з риском „загальної війни'.. Внутрішня безпека країни основується на здоровій фінансовій політиці та на твердому долярееві, а також на енергійній боротьбі з підривними елементами в цій країні. Разом із президентом брали участь у цьому публічному семинарі чотири його помічники: секретарка здоров'я й виховання К. Гоббі, секретар скарбу Дж. М. Гомфрі, генеральний прокурор Герберт Бровнел. мол. і секретар рільництва Езра Тефт Бенсон. Президент сказав, що „ми мусимо бути спокійні, ми мусимо розбудувати свою силу. Я збираюся їхати на конференцію на Бермудах, де стрінуся з іншими приятелями і де буду говорити про ці справи." В справі зменшення податків, президент заявив, що публічна опінія підтримує його становище, щоб не зменшувати видатків на оборону, бо таке виходить із листів, що надходять до Білого Дому. Ці листи в відношенні 8 до 1 підтримують становище президента.

Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон заявив, що треба продовжити видатки на підтримку рільництва. Треба також підтримувати взаємну торгівлю з закордоном, бо наше рільництво не зможе розвиватися, коли не буде добрих ринків закордоном. А ринки закордоном можна здобути тільки тоді, коли й чужі країни зможуть продавати свої товари з ЗДА. Секретарка здоров'я й суспільної опіки, пані Гоббі сказала, що її новий департамент проєктує новий закон, який поширив би суспільне обезпечення на нові мільйони людей, що досі з нього не користали. Генеральний прокурор Бровнел запевнив, що він дбатиме про те, щоб енергійно вести боротьбу з підривними елементами, та щоб вичистити всі урядові установи від злочинних і підривних елементів, як це обіцяли під час виборчої кампанії. Тут треба закону, щоб усі аґенти чужих урядів мусіли реєструватися, щоб позбавити горожанства й виселити всіх тих осіб, які займаються злочинством. — Секретар скарбу Гомфрі заявив, що приготовляється новий закон про податки, але тепер уряд домагається, щоб на шість місяців продовжити ті всі податки, що тепер існують, хоч вони, може, й нерівномірно розложені на окремі верстви населення. Він звернув увагу на великий державний дефіцит, і сказав, що уряд не може йти далі шляхом дотеперішньої інфляційної господарської політики. Цю першу нову спробу інформувати націю про важливі державні справи при допомозі телевізії вважають успішною і цю програму телевізійні станції повторять найближчого дня.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ВВАЖАЄ ОБ'ЄДНАННЯ ЕВРОПИ ЗА ІСТОРИЧНУ КОНЕЧНІСТЬ

Президент Двайт Д. Айзенгавер відбув минулої середи в Білому Домі конференцію з головними представниками т. зв. Европейської вугільної й сталевої спільноти. Під час нарад, в яких взяв участь теж державний секретар Джан Фостер Доллес, Президент заявив, що повне об'єднання европейських країн він вважає за „історичну конечність". — На фото сидять (зліва): президент европейської господарської спільноти француз Жан Моннет, президент Айзенгавер та німецький член верховної влади спільноти Франц Ецель. В другому ряді стоять (зліва): державний секретар Джан Фостер Доллес, американський представник у верховній владі европейської господарської спільноти Дейвид К. Брус, заступник директора Взаємної Безпеки Вільям Ранд і голляндський предст. Д. Спіренбурґ.

Ґрунтер перестерігає перед роз'єднанням

Ню Брунсвік, Н. Дж. — Майбутній наступник команданта союзних сил в Европі генерала Метью Ріджвея генерал Альфред М. Ґрунтер промовляв тут на університеті з приводу наділення його почесним докторатом права Рутґерс університету. Він заявив, що мир можна буде зберегти тільки тоді, коли Захід буде сильний і об'єднаний. Генерал Ґрунтер сказав, що Маленков ще восени минулого року обіцяв, що Захід зачне швидше воювати з самим собою, ніж зачнеться війна з Совєтами. Тепер, казав Ґрунтер, Совєти почали свою „мирову офензиву", щоб приспішити непорозуміння між окремими державами, що належать до НАТО, та щоб зовсім ізолювати ЗДА від їхніх европейських союзників. Ґрунтер признав, що НАТО не має ще потрібної оборонної сили, але військові сили НАТО вже подвоїлися, а бюджети виказують ще більші, як подвійні, видатки на оборонні цілі держав, що творять Північно Атлантійський Оборонний Союз. Ґрунтер твердив ,що армії европейських країн, це не „паперові" армії, і що вони сповнять своє завдання в випадку потреби.

ЗДА Й ЗАХ. НІМЕЧЧИНА ВІДНОВИЛИ ДОГОВІР ПРИЯЗНІ З 1923 Р.

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер і американський високий комісар д-р Джеймс Б. Конант підписали вчора порозуміння, реактивуючи в доповненій формі американсько-німецький договір дружби, торгівлі й консулярних прав з 1923-го року. Ціллю відновлення того договору є встановити тимчасову договірну базу для господарських і консулярних відносин між З'єдиненими Державами й Німеччиною, заки буде обговорений і підписаний запроєктований вже основний договір дружби, торгівлі й мореплавства між обидвома країнами. Цей договір є першим того роду договором Західної Німеччини з іншою великодержавою після встановлення Федеральної Республіки. Договір мусить бути ще ратифікований американським Сенатом і німецьким парляментом. Відновлення договору з 1923 року становить перший крок З'єдинених Держав і Західної Німеччини в намаганні нормалізувати їхні стосунки на законній базі й незалежно від підписаного вже, але ще не ратифікованого мирового контракту між Західною Німеччиною й альянтами. Рівночасно виявляється, що американські й німецькі представники розглядають та перевірять приблизно 20 інших договорів, які існували між Німеччиною й З'єдиненими Державами перед вибухом другої світової війни та коло 40 міжнародних договорів, в яких ці обидві країни брали участь, намагаючись визначити, котрі з тих договорів повинні бути реактивовані, які доповнені, а які скасовані. Після тієї перевірки, американсько-німецькі взаємини будуть унормовані низкою двобічних договорів, незалежно від дальшої долі альянтсько-німецького мирового контракту. Переговори, які призвели до теперішнього відновлення договору з 1923-го року, велись між американськими й німецькими представниками вже від 1948-го року. Остаточне рішення щодо самого договору запало з ініціятиви канцлера Аденауера, у Вашинґтоні в квітні цього року під час відвідин Аденауера в Білому Домі. На підставі відновленого договору американські й німецькі підприємці матимуть право — як це постановляє перша стаття договору: в'їздити, подорожувати й мешкати — американці на німецькій і німці на американській території; користати із свободи сумління й релігії, виконувати без-якої інтерференції професійну, наукову, релігійну, філянтропічну, продукційну й купецьку практику всякого роду та виконувати кожну комерційну активність, яка не заборонена місцевими законами. Договір признає теж цілу низку інших привілеїв для німців на американській і для американців на німецькій території.

СЕНАТ УХВАЛИВ ДЕКЛЯРАЦІЮ ПРОТИ ПРИЙНЯТТЯ ЧЕРВОНОГО КИТАЮ ДО О.Н.

Вашинґтон. — Сенат З'єдинених Держав ухвалив минулої середи окрему декларацію проти прийняття червоного Китаю до Об'єднаних Націй. В користь декларації голосували 76 сенаторів без жадного голосу проти неї. Ця декларація стверджує тільки, що З'єдинені Держави є проти прийняття червоного Китаю до світової організації, але вона леґально нічим не зв'язуватиме уряд в його акції в тій справі. Декларація повинна бути ще ухвалена теж Палатою Репрезентантів. Цю резолюцію додано до закону про приділ фондів для Державного Департаменту та Департаментів Юстиції й Торгівлі. Ухвала тієї декларації Сенатом, як теж запевнена її ухвала в Палаті Репрезентантів завершує знаменну перемогу президента Айзенгавера в закордонній політиці над республіканськими лідерами Сенату, які початково хотіли перевести доповнення до тієї декларації в тому, що коли б червоний Китай був прийнятий до ОН, то З'єдинені Держави виступлять з тієї організації. Спір між президентом і сенатськими лідерами в цій справі полагоджено ще перед голосуванням, як сенатори на конференції з Президентом, погодились відкликати ту свою поправку, а президент Айзенгавер зі свого боку мав дати їм „далекойдучі запевнення", які не втягнено до резолюції, щоб не зв'язувати рук керівникам закордонної політики та не поглиблювати суперечностей між Америкою й її союзниками. Теперішня резолюція, — якою Америка виявляє свою рішучість проти членства червоного Китаю в ОН, дає урядові президента Айзенгавера вільну руку в акції проти того членства, що, очевидно, не виключає теж і виступлення Америки з ОН, якщо б ті все таки погодились на прийняття комуністичного Китаю.

ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ ЗНОВУ ВІДЛОЖЕНО ДО СУБОТИ

Токіо. — Переговори альянтських і комуністичних представників в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї знову були відложені на три дні й мали б продовжуватись в суботу 6-го червня. Цим разом переговори були відложені на пропозицію альянтської делеґації. Вчорашні наради тривали півтори години й були перші після того, як альянтська делеґація в дні 25-го травня передала комуністам нові пропозиції щодо розв'язки суперечної справи тих полонених, які відмовляться від репатріяції після підписання перемир'я. Тоді комуністи запропонували півторатижневу перерву в нарадах, щоб мати час простудіювати альянтські пропозиції. Допускається можливість, що вчора вони могли вже дати альянтам якусь відповідь на ті пропозиції й тепер альянти хочуть кілька днів часу на простудіювання комуністичної відповіді. В тому часі, як альянти передавали комуністам свої нові пропозиції, південно-корейський уряд заповів, що він бойкотуватиме дальші наради, бо він вважає альянтські пропозиції за „капітуляцію". Рівночасно в самій південній Кореї продовжувалась ще з більшою силою започаткована вже раніше кампанія проти такого перемир'я, яке визнавало б поділ Кореї на комуністичну північну й національну південну. Корейський представник, що бере участь в переговорах в Панмунджом, вже попереднього разу був залишив наради, а вчора він заявив, що бере участь в тих нарадах тільки в характері „спостерігача". Південна Корея, крім того, домагається, щоби комуно-китайські війська були евакуовані з північно-корейської території негайно після підписання перемир'я та рівночасно робить заходи, щоб підписати із З'єдиненими Державами Америки договір взаємної оборони.

Прем'єри коммонвелту підтримують Черчила щодо розмов з Москвою

Лондон. — Прем'єри країн британської спільноти народів, які перебували в Лондоні з нагоди коронації Єлисавети II і відбули вчора спільні наради з прем'єром Черчилем, недвозначно апробували недавню пропозицію Черчила щодо „негайної" зустрічі й розмов голов західніх великодержав з совєтським прем'єром Маленковим. Тим самим, Черчил зможе сказати при найближчій зустрічі з президентом Айзенгавером і французьким прем'єром на Бермудах, що не тільки він, але й політичні керівники інших британських країн одобрюють думку про швидку зустріч з совєтським прем'єром. На нарадах були приявні прем'єри всіх країн британського коммонвелту. Берпосередньо перед цими нарадами, які продовжуватимуться до найближчого вівтірка та на порядку яких є всі важливіші британські й міжнародні справи, прем'єр Черчил прийняв на авдієнції нового совєтського амбасадора в Лондоні, Якова А. Маліка.

Ванденберґ попереджує про небезпеку при зменшенні фондів на літунство

Вашинґтон. — Перед сенатською підкомісією асиґнувань виступив ген. Г. С. Ванденберґ шеф штабу повітряних сил, заявивши, що запляновна знижка витрат в ділянці повітряних сил становитиме небезпеку для країни. Він сповістив, що ще в березні цього року шефи об'єднаних штабів попередили секретаря оборони Ч. Е. Вілсона, що невиконання запроєктованого відразу після 1954 року побільшення стану повітряних сил до 143 з'єднань (крил) „побільшить небезпеку країни" і то всупереч вимогам національної мудрости.

Юґославія висловлює готовість співпрацювати з НАТО

Беоґрад, Юґославія. — Уряд маршала Тіта вважав за відповідне окремою заявою виявити свою готовість співпрацювати з країнами, що є членами Північно-Атлантійського Пакту, „з метою розбудови колективної безпеки волелюбного світу". Цю заяву інтерпретується як бажання Юґославії дальше розвивати й закріплювати свою дружбу й співпрацю з Грецією і Туреччиною, які в рямках Північно-Атлантійського Пакту становлять вітальний фактор оборони південного простору. Крім того, Юґославія виявляє теж бажання „співпраці на рівній стопі" з Америкою, Британією й Францією „для збереження миру на світову скалю". Тим самим уряд Тіта виявляє готовість включитися в оборонну систему Заходу в цілості, не обмежуючи себе тільки до південно-европейського простору. Проте в заяві, проголошеній аґенством „Юґопрес", сказано, що Юґославія не думає приступити формально до Атлантійського Пакту, тільки „співпрацювати" з членами того пакту. Рівночасно повідомляють з Атен, столиці Греції, що там почалася вчора конференція представників юґославського, грецького й турецького генеральних штабів та що юґославський представник мав заявити, що вже найближча будучність докаже дальші зусилля Юґославії включити її збройні сили в стратегічні пляни НАТО.

Палата Репрезентантів проти уповноважень президента в ділянці цін і заробітних платень

Вашинґтон. — Комісія банкових і валютових справ при Палаті Репрезентантів відкинула предложення про уповноваження президента затримувати, у випадку необхідности, ціни і заробітні платні на термін дев'ятдесяти днів. Це ставлення комісії Палати Репрезентантів частково збігається з відношенням до проєкту посилення влади президента в Сенаті, де демократ з Вірджінії Г. Ф. Бирд висунув законопроєкт про те, що президент може „заморозити" ціни лише у випадку, якщо Конґрес оголосить війну або схвалить декларацію про стан поготівля.

На пристанях плянується страйк вантажників

Ню Йорк. — На нюйоркських пристанях відбуваються приготування до великого страйку, що його мають проголосити наступного понеділка провідники міжнародного об'єднання портових вантажників. Цей страйк має бути протестом проти заходів стейтової комісії злочинців, яка прямує очистити нюйоркський порт від зловживань, крадіжок і насильств, і яка звернула особливу увагу на відносини в об'єднанні вантажників. Визначну ролю в подіях в об'єднанні вантажників відіграє презес юнії Дж. Райен, що тепер очікує судової розправи у зв'язку з закидами про розтрату юнійних фондів. Дж. Райен заявив кореспондентам, що він особисто є проти страйку, але що він чекає ще на вияснення справи. Про це, що страйк розпочнеться наступного понеділка, сповістив В. Лінч, секретар-скарбник одного з льокалів об'єднання. Він заявив, що члени його юнії схвалили „святкувати", щоб зазначити їхнє незадоволення плянами комісії реорганізувати відносини на „водному фронті". Члени цього, 791-го відділу закликали приєднатися до їхньої постанови працівників численних пристаней Мангетену і Бруклина.

ПОБОРОВА СЛУЖБА ПОШИРЮЄ ОБОВ'ЯЗОК ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ДО 35 РОКІВ

Вашинґтон. — Поборова Служба видала зарядження, яким поширює обов'язок військової служби до 35 року життя на тих усіх членів Національної Ґвардії, які вже відбули свою військову повинність при Національній Ґвардії. Досі ці всі особи мусіли реєструватися тільки до 26 року життя. Представник департаменту оборони заявив, що його уряд досі стояв на тому становищі, що вояки, які відслужили свій час при Національній Ґвардії, обов'язані голоситися в Поборовій Службі тільки до 26 року життя. Але Поборова Служба обстоює, щоб тих вояків можна було взивати до служби в війську аж до 35 року життя, хіба що вони матимуть якісь причини до цього, щоб їх звільнити з неї, як це діється з усіми іншими особами, які не служили при Національній Ґвардії. Поборова Служба заявляє, що невірно реклямуються команди Національної Ґвардії, коли вербують до своїх рядів молодих хлопців, обіцяючи їм, що вони будуть вільні від покликання до військової служби після 26 року життя, коли відслужать приписаний час у Національній Ґвардії.

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

Величезні коронаційні святкування в Лондоні, зв'язані з коронацією королеви Єлисавети II. у Вестмінстерському абатстві, були на короткий час відпружили світову увагу від злободенних подій і проблем, хоч в нічому тих проблем ані не розв'язали, ані навіть не злагіднили. На порядку міжнародніх подій є тепер низка старих і нових проблем, від яких може залежати дальший розвиток справ у світі.

Заініційована президентом Айзенгавером та заповіджена на половину червня зустріч президента З'єдинених Держав і прем'єрів Британії й Франції на Бермудах висувається на чоло всіх інших подій, хоч точної дати тієї зустрічі ще не встановлено, з уваги на урядову кризу у Франції. Французьке міністерство закордонних справ повідомило, що британський прем'єр Черчил запропонував встановити ту дату на кінець червня, а з Білого Дому у Вашинґтоні заявили, що такої дати ще не встановлено й вона буде вирішена щойно тоді, як Франція вже матиме прем'єра. Тимчасом в Парижі радикально-соціялістичний кандидат на прем'єра Мендес-Франс заявив в парляменті, що коли Національна Асамблея затвердить його кандидатуру на прем'єра, то він працюватиме для зустрічі й розмов західніх великодержавних голів з совєтським прем'єром Маленковим. Він теж обіцяє радикально зменшити французькі тягарі в Індо-Китаї та закріплювати европейську єдність максимальною співпрацею з Британією.

Дальшою важливою справою на порядку міжнародної політики є заповіджені на найближчу неділю вибори з Італії. В 1948 р., під час виборів християнсько-демократична партія теперішнього прем'єра де Гаспері була здобула 48.5% всіх голосів, а разом з трьома іншими партіями, які творять з нею урядову коаліцію, вона мала всіх 62% голосів в парляменті. Тепер, після п'ятьох років влади та напередодні нових виборів, спостерігачі й знавці італійських відносин вважають, що християнські демократи й їхні союзники готові здобути тільки дуже малу більшість, якщо її взагалі здобудуть. В кожному разі це передбачуване послаблення централльно-ліберальної коаліції, не наступило через комуністів, хоч комунізм є одною з головних проблем в італійських виборах, а тільки через внутрішні розбіжності в самій коаліції. Деякі праві групи, зокрема монархісти й нео-фашисти вже наперед заповіли, що вони воліють збільшити кількість голосів у виборах коштом коаліції з-під проводу прем'єра де Гаспері, ніж коштом комуністів. Якщо б побоювання щодо розбиття теперішньої італійської коаліції здійснилися, тоді Італія стала б другою Францією, з перманентними кризами уряду.

Ініціятива президента Айзенгавера щодо зустрічі на Бермудах та дальших заходів відносно перемир'я в Кореї причинилась у великій мірі до дальшої компромітації пропаґандивної совєтської „мирної офензиви", бо заставила Кремль виявити своє цілком не мирне становище до договору з Австрією та в цілій низці інших міжнародних проблем. Тимчасом в Москві повідомлено, що совєтський уряд запропонував арґентінському урядові президента Перона вислати до Арґентіни офіціяльну совєтську делеґацію для обговорення й підписання совєтсько-арґентінського торговельного договору.

ТУРЕЧЧИНА ПЕРЕСТЕРІГАЄ АЛЬЯНТІВ ПЕРЕД РОЗМОВАМИ З МОСКВОЮ

Анкара. — Турецький уряд, 22 боєві дивізії, якого становлять головну силу на південному крилі Північно-Атлантійського Пакту, дав до зрозуміння американським дипломатам, включно з державним секретарем Джаном Фостером Доллесом під час його недавніх відвідин в Туреччині, що він ставиться дуже скептично до пропозиції прем'єра Черчила відносно зустрічі голів західніх великодержав з совєтським прем'єром Маленковим. Туреччина ніколи не мала жадних ілюзій щодо кінцевих цілей совєтської політики й вона теж тепер вважає, що пропонована Черчилем зустріч може принести тільки шкоду й нову загрозу та послабити альянтську оборонну єдність. Тому теж турецький уряд цілком підтримує думку президента Айзенгавера, що Москва повинна дати насамперед практичні докази своєї доброї волі та свого мирного наставлення. З турецького боку видвигнено в цій справі такі головні пункти: 1. Совєтські т. зв. концесії від смерти Сталіна й приходу до влади Маленкова мають виключно тактичний характер і не доказують жадних змін в продовжуваній камуністами царській політиці експансії й завоювань; 2. Із великодержавних конференцій в Тегерані, Ялті і Потсдамі під час другої світової війни скористала тільки Москва й ці конференції своїми наслідками можуть бути тільки пересторогою перед подібними іншими; 3. Переговори з Москвою, обмежені тільки до західніх великодержав, можуть мати фатальні наслідки для західньої оборонної єдности, бо заохочуватимуть до невтралізму й подвоюватимуть труднощі в дальшій оборонній підготовці, якщоб переговори з Москвою не мали успіху; 4. Західні альянти вже досі поробили максимальні концесії в користь Москви й вони вже не мають чим торгувати, за виїмком остаточної капітуляції перед Кремлем. Тому теж Туреччина підтримує запропоновану президентом Айзенгавером зустріч на Бермудах, хоч побоюється, що британський і французький прем'єри намагатимуться вплинути на Америку, щоб вона таки погодилась на негайні переговори з Москвою.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КООРДИНАЦІЯ ДОПОМОГИ

Між плянами президента Айзенгавера відносно реорганізації уряду, переданими на затвердження Конґресу, є й плян координації американської допомоги закордонним країнам. В конґресових і публічних колах прийняли цей плян з помітним вдоволенням і полегшою, бо власне в допомоговій ділянці, яку вели різноманітні урядові аґенції й департаменти, було досі велике замішання, що зменшувало ефектовність самої допомоги.

Ми в Америці вже так призвичаїлись допомагати іншим, що не завжди звертаємо належну увагу на те, хто, як і кому допомагає. Це відноситься не тільки до поодиноких ділянок допомоги, але й до цієї допомоги в державному маштабі. Сьогодні Америка дає свою багатобічну допомогу майже півсотні країн в цілому світі, а різноманітність тієї допомоги, веденої різними аґенціями, мусіла призвести до замішання та всіляких недотягнень і перетягнень. Одні країни діставали ту допомогу рівночасно від різних аґенцій, ще інші серед такого замішання не діставали стільки, скільки могли б дістати у впорядкованій допомоговій системі, бо досі кожна допомогова аґенція вела свою акцію майже незалежно та без взаємного порозуміння й координації.

Щоб скінчити з таким хаотичним станом, президент Айзенгавер запропонував створення одної Аґенції Закордонної Допомоги, яка підлягатиме Державному Департаментові та буде відповідальна перед державним секретарем. Плян передбачує відповідну координацію допомогової акції й на терені закордонних країн, де поодинокі аґенції, які займаються розподілом чи контролею допомоги, будуть координувати свою працю через американські місцеві амбасади та дипломатичні представництва.

Такій дотеперішній невпорядкованості загальної американської закордонної допомоги відповідала в своїй мініятурі й допомогова акція американських українців. Ми маємо наш центральний Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, включений в загально-американську систему т. зв. добровільних допомогових аґенцій, які співпрацюють з урядовими допомоговими аґенціями та з урядом і як такі мають відповідне міжнародне визнання та авторитет. Цей Комітет відповідно співпрацює з Українським Конгресовим Комітетом, з ініціятиви якого він дев'ять років тому був створений, та з Народним Фондом УКК. Але, крім ЗУАДКомітету ми маємо ще низку інших постійних або провізоричних комітетів і товариств, між ними теж і дуже заслужених, які займаються аналогічною акцією на менші розміри.

Вважаємо, що кожна наша допомогова акція, яка б вона не була й хто б її не вів, є корисна й потрібна. Допомогові потреби наших братів за океаном є такі великі, що їх усіх ми не могли б задовольнити навіть тоді, коли б наша жертвенність на допомогові цілі збільшилася на багато разів. Проте, наша все ще існуюча допомогова розпорошеність тієї допомоги не тільки не збільшує але в багатьох випадках її ще тільки зменшує й напевно зменшуватиме в будуччині. Часто трапляється, що спритніші одиниці чи установи дістають допомогу з різних джерел, а інші її взагалі не дістають. Крім того, в таких обставинах далеко менші можливості відповідного плянування допомогової акції.

Щоб поліпшити нашу допомогову систему й зробити її ефектовнішою, ЗУАДКомітет вже від довшого часу намагається призвести до відповідної координації допомогової акції, з тих самих причин і в тих самих цілях, які лягли в основу запропонованого президентом Айзенгавером реорганізаційного пляну державної допомоги. ЗУАДК вже навіть добився в тому відношенні поважних успіхів, зокрема в Европі, хоч з жалем треба ствердити, що деякі европейські українські допомогові організації все ще не респектують перебраних і узгіднених координаційних зобов'язань. Для устійнення тієї координаційно-допомогової акції ЗУАДКомітету теж на американському терені відбудуться в найближчу неділю, 7-го червня, у Филаделфії окремі координаційні наради. Ввесь наш загал очікуватиме від тих нарад не тільки теоретичних дискусій і постанов, але й їх практичного переведення, з чого цілком певно скористали б головно ті, що допомоги потребують.

ПІДКОРЕНІ ГІМАЛАЇ

Про наші, такі мальовничі, спокійні і доступні Карпати, Гоголь писав у „Страшній помсті", як про небосяжні гори з бездонними пропастями. Небосяжні і недоступні видаються мешканцям українських рівнин й Кримські гори, що про них згірдливо говорить мешканець грізного прекрасного Кавказу. Але й горець Кавказу відчув би страх, опинившись серед суворого краєвиду найвищих гір світу — Гімаляїв.

Карпати людина покорила відразу, коли опинилась біля них. Пра-прадіди слов'ян вже перекочовували через Карпати, прямуючи на широкі рівнини Висли й Дніпра, або відкочуючись з них до придунайських країн.

Кавказ затримав славу своєї недоступности до останніх часів і головні його шпилі ще й досі можуть бути гідною метою витривалих альпіністів, а кавказькі народи, використовуючи недоступний гірський терен, потрапили понад півстоліття боронити своєї незалежности перед полчищами Росії.

Але ось це уперше вдалося людині вийти на найвищий шпиль землі — гору Еверест в Гімаляях. Гори ці круто спадають на півдні в плодючу Індію, а на півночі переходять в найвище плоскогір'я на світі. Це „дах світу" — дика, неродюча, холодна країна, де мешкають мало досліджені племена та бродять стада незнаних в інших країнах світу тварин. З вічнобілих, снігових гір віють холодні вітря, шумують грізні ріки, через які гойдаються вісячі мости та до яких приходять напитися могутні бики „яки".

Шкурою яків місцеве населення обтягує свої невибагливі житла. Населення це позбавлене найнеобхідніших цивілізаційних полегш, воно бореться за життя серед найнесприятливіших кліматичних і побутових обставин, а проте доживає найдовшого віку. Таке там чисте повітря, така відсутність різних бактерій, що людина триває там, не залишає „даху світа", щоб зійти на плодючі долини півдня чи в багатства півночі. Навпаки, люди з інших країн постійно прямують сюди. Вживають найрізніших підступів і обману, щоб походити по легендарному Тибеті і продістатися до його святого міста, столиці Лхасси.

Але духи гір боронили недоступности Гімаляїв. Десятки відважних, що прямували в їхні нетрі, залишились навіки між мерзлими каміннями. Природа боронилась проти кінцевого підкорення людиною.

Дух людини неспокійний. Він гнав її перепливати незнані води, переходити безводні пустелі і він штовхав її все далі й далі в сніги Евересту. Досвідчені місцеві провідники водили непризвичаєних до суворої природи білих людей. Провідники були переконані, що Чомолюнґма (Еверест) ніколи недопустить людину увійти на її шпиль. Але ці провідники нічого не знали про духа білої раси, про невистачальність мети „людському захвату неситому". І забували, що винаходи, уможливлюють людині носити з собою кисневі апарати, підноситись з ними все вище в розріджене повітря гір. Тож мандрівників засипали лявіни, розчавлювали каміння, вони спотикались і летіли у безодні. Але приходили нові і нові.

Здобути Еверест стало міжнаціональним змаганням. Ще недавно пішли підкорювати Еверест швайцарці, а після них на довго оселились на схилах тієї гори англійці. Вправлялися, призвичаювалися до відмінного гірського клімату і вичікували догідної хвилини для атаки. За ними уважно слідкували англійські журнали і майже в кожному числі приносили вістки і світлини з їхнього побуту.

Атака вдалася. У день коронації англійської королеви, на найвищому шпилі землі повіває прапор її країни, поруч з прапорами Непалу і Об'єднаних Націй. Найвищий пункт землі здобуто. Так, як здобуто давно перед тим обидва бігуни. Залишилось здобути найнижчий пункт землі — поринути у морські безодні, що ще боронять свої таємниці.

А після того людину мучитиме інший спортовий осяг — полетіти на місяць, про що все поважніше говорять фахівці.

Проте — майбутнє принесе вияснення — скільки в здобутті Гімаляїв було спортового духу, а скільки політичного завдання — вивчити гору, що панує в можливо найнервовішому пункті майбутніх подій.

Микола Барвінський

Мілітаризована совєтська економіка

Коли вірити совєтським офіційним даним (див. „Комуніст" ч. 2. за 1953 рік), то економіка СССР з року в рік покращується. Згідно вказаних джерел гуртова продукція всієї промисловости СССР в 1952 році в порівнянні з 1951 роком зросла на 11%, національний же прибуток СССР за період 1940-1951 р.р. зріс на 83%, а в 1952 році до 1953 року національний прибуток збільшився ще на 11%. Але коли й вірити наведеним совєтським даним, то нам все ж таки не слід забувати, що вся економіка народного господарства в СССР переводиться не в інтересах всього суспільства, як це приміром робиться в ЗДА, а в інтересах забезпечення невеличкого гуртка людей, що панує над поневоленими Москвою народами і де Кремлем примінюється по варварськи жорстока експлуатація людини людиною.

Відомо всім на цілому, білому світі, очевидно крім комуністів та їх ганебних поплентачів, що Совєтський Союз гарячково готується до агресивної війни. Авангардом цієї агресивної війни нині є невеличкі війни, ніби локального значення — Корея, Індокитай, Ляос, де совєти для людського ока ніби й не приймають безпосередньої участи, але остаточна війна ще має бути, до якої Совєти посилено й готуються. З огляду на це все совєтська економіка мілітаризована. Завдяки мілітаризації совєтської економіки більша частина готової продукції і сировини віддається на воєнні потреби. Навіть такі роботи, що нині переводяться у совєтах на півдні України, як будування Південно - Українського та Північно-Кримського каналів та спорудження зрошувальних систем: Верхньо-Інгульської в Миколаєвській області, Іванівської в Запорізькій області та Симферопільського водосховища в Криму — все це виконується для потреб майбутньої війни. Взагалі в умовах совєтської мілітаризованої економіки виробничі сили більше використовуються на виготовлення або безпосередньо засобів руйнування й знаряддя нищення людей, або допоміжних засобів для нищення людей. До цих допоміжних засобів по готуванню знарядь нищення людей слід віднести у совєтах різні будівництва каналів і навіть машинізацію і інтенсифікацію колгоспного виробництва. Коли ми й приймемо на віру як факт збільшення національного прибутку совєтів, про що ми вже згадували, то мусимо не забувати, що в СССР працюючі, себто селяни в колгоспах, робітники фабрик і заводів і робітники інтелектуальної праці ніяковісінької частки в національному прибутку не мають, бо всі ресурси національного пробутку СССР витрачаються на підготовку до майбутньої агресивної з боку совєтів війни, щоб заволодіти всім світом. За цей же рахунок також утримуються й „п'яті колони", що так густо розкидані по всьому світові. З цього ж національного прибутку виплачується й сталінські премії різним комуністичним поплентачам, а велика частина з національного прибутку віддається на утримання комуністичних сановників Кремля. Про подібне утримання не мріяли навіть сановники часів бувшої царської Росії.

Завдяки зросту цін на товари як промислового виробництва, так і споживчі товари, реальна заробітня платня згаданих робітників в совєтах зменшується. Для підтвердження цього наведемо дані з совєтської преси. В совєтськім органі „Соціалістіческоє земледєліє" за 1 квітня 1953 р. в статті від редакції — „Неуклонний (неухильний) под'йом благосостоянія (добробуту) народа" читаємо: „Прибутки робітників і службовців були (в 1952 р.) більші ніж в 1940 році приблизно на 57%, а реальний прибуток селян на одного працюючого був більше на 60%". Отже тут показано, що прибутки робітників і службовців (офісових робітників) збільшились більше як на 50% до 1940 року. А чи так воно є з реальною заробітньою платнею? За даними члена Економічної конференції, що відбулася в Москві в 1952 році і яку большевики для більшої гучности назвали міжнародною, старий чоловічий костюм (вбрання) в Москві коштував в 1952 році 1,000 рублів, а новий 2,000 рублів, чоловіче взуття коштувало тоді ж 400, 500 і 700 рублів. В 1940 році чоловічий новий костюм в Москві можна було купити за 800—1,000 рублів, а взуття чоловіче за 300—400—500 рублів. Робітник коло станка на фабриці в 1940 році одержував 300—350 руб. на місяць, а в 1952 році той же робітник одержував 400—500 руб. за цей час. Отже чи збільшилася реальна заробітня платня робітника і офісового службовця. Заробітня платня офісового робітника мало чим відрізняється від платні робітника заводу й фабрики. Теж саме і з реальною заробітньою платнею селянина-колгоспника. Коли за нашими підрахунками в 1940 році селянинові колгоспникові припадало на місяць в перерахунку на совєтські гроші 100 рублів на місяць, а тепер ніби збільшилося на 60%, а ми навіть збільшимо на 100%, то буде на місяць припадати на одного селянина-колгоспника 200 рублів. Але ж ціни на промислові вироби, а й споживчі продукти при всіх зниженнях цін совєтами для такого мізерного заробітку непомірно високі. Ми не маємо, а й не можемо мати офіційних відомостей про ціни на предмети промислового виробництва і продукти споживання в совєтах, бо ці відомості совєтами не оголошуються для загального вжитку, а збирання подібних відомостей під совєтами вважається, як зазначив недавно випущений з чехословацької тюрми американський кореспондент Овтіс, за звичайне шпигунство. Отже подібні відомості, коли ми й маємо, то як чисто випадкове явище від якогось прибувшого кореспондента. Інших джерел ми не можемо мати. По даному питанню, що нас цікавить, ми маємо відомості, що були цими днями оголошені в американській пресі. Згідно з повідомленням журналіста, що недавно повернувся з Варшави, тамошні ціни на різний крам в біжучому році занадто високі. Життя ж соціялістичної Польщі наближується до життя соціялістичних совєтських республік. Як зазначає згаданий американський журналіст, в Польщі в біжучому 1953 році одна пара середньої якости чоловічого взуття в перерахунку на американські гроші коштує 230 долярів, жіночий в'язаний светер 187 долярів, чоловіча сорочка не дуже високої якости в державному магазині — коштує 60 долярів, чоловічі купальні труси (підштанці) — 85 долярів, дитяча забавка — медведик — 50 долярів, а звичайний, невеличкий портфель (течка) з поганої шкіри — 200 долярів.

Продукти споживання мають такі ціни: в державній крамниці один фунт яловичини коштує від 3-х до 5 долярів, одно яйце 75 центів, один фунт помідорів (томати) 17 долярів і 50 центів, один фунт кави — 50 долярів, одна унція перцю 50 долярів. Такі ціни в державних крамницях. В Польщі на сьогодні покищо існують невеличкі крамниці приватні, бо всі великі крамниці націоналізовані. Отже, коли такі високі ціни на різний крам в державних крамницях, то в дрібних крамницях, треба припускати, ціни ще вищі, бо дрібні крамниці дістають крам від держави і на чорному ринку по спекулятивно-високим цінам. Як би там не було, а Польщі живеться не дуже весело, маючи таки прямо фантастично високі ціни.

Оскільки сучасна соціялістична Польща мало чим відрізняється від решти совєтських соціялістичних республік, бо однаково посідає соціялістичну систему господарства, то по аналогії можна припускати, що подібне ж радісне життя є і в соціаліс-

(Закінчення на стор. 5-тій)

НА МОГИЛІ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА

(Від нашого кореспондента)

„Згадайте праведних гетьманів: де їх могили?" Таке питання ставив Шевченко до своїх земляків.

24 травня українці, що поз'їздилися з різних країн Західної Европи до французької столиці, були учасниками відкриття пам'ятника на гробі Симона Петлюри. Делеґації прибули з Англії, Бельгії, Німеччини та інших країн. Зранку в українських церквах зібралися українці, щоб вислухати Службу Божу, а після служби відбулося святочне відкриття пам'ятника на цвинтарі Монпарнас, де поховано убитого Головного Отамана Армій Української Народної Республіки.

Численні вінки від різних громадських організацій були положені коло пам'ятника і покрили сусідні могили. Заступник голови Англо-Українського Товариства, п. Оберон Герберт, що прибув спеціяльно з Лондону, положив вінок Товариства для вшанування великого борця за волю і державність українського народу. При цім відкритті промовляли: п. Баланюк, член Комітету для збудування пам'ятника (Бельгія) та інж. Созонтів, голова всіх українських громадських організацій у Франції, голова Представництва ВО УНРади в Парижі.

На відкритті пам'ятника бачимо високо інтеліґентне обличчя п. Ольги Петлюри, дружини пок. Головного Отамана, самітної удовиці, що втратила у Франції і свого мужа і — пізніше — многонадійну єдину дочку — Лесю.

Тут присутні генерали, старшини і козаки армії УН-Республіки, члени УГА, учасники боротьби за незалежну соборну Україну, представники українських наукових установ, преси — української і чужої — і молодь, як та, що прибула після II світової війни, так і народжена на чужині.

Після панахиди на могилі Отамана лунає пісня — „Чуєш, брате мій", і не одному жаль і смуток стискає серце при думці, що так багато могил українських розсіяно по чужих країнах.

Увечорі на 8 годину зійшлися українці та неукраїнські гості в залі Ваґрам — вислухати промов, присвячених пам'яті Симона Петлюри, голови Директорії Української Народної Республіки і Головного Отамана Українського Війська. Зібрання відкрив ген. Ол. Удовиченко, за столом президії бачимо — ген. М. Капустянського, члена ВО УНРади, п. Гр. Дивженка, колись члена Української Центральної Ради в Києві, тепер — директора Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі, проф. П. Феденка, члена Укр. Центральної Ради і Трудового Конґресу в Києві, тепер члена Укр. Нац. Ради на чужині, інж. С. Созонтова, п. Баланюка. В перших рядах українське духовенство, представники заприязнених народів, поневолених комуністичною Москвою, і далі море голів українських громадян.

Ген. Удовиченко відкрив зібрання і дав слово ген. Капустянському. Промовець підчеркнув у своїй промові, що український народ на початку революції 1917 року не був підготований до величезних завдань, які поставило життя перед нацією. Навіть назва „Україна" була мало поширена в нашім народі, отже це доказ, що не було національної свідомости в масах, їх треба було будити до національно - політичного життя.

Однак люди сильної ідеї, між якими перше місце належало Симонові Петлюрі, відважилися піти „на прю" з такою світовою потугою, як імперіялістична Росія. І хоч наших сил не вистачило, щоб оборонити українську державність, однак ідея незалежної України перемогла.

Проф. Феденко в промові відзначив мало відомий факт: С. Петлюра, діяч Революційної (від 1905 року Соціял-демократичної) Партії, розумом і почуттям відгадав неминучість збройної боротьби за волю України, бо ще в 1906 році написав книжку — „Добра порада в лиху годину", в якій кликав, проти насильства царського уряду над Україною, до збройної боротьби українських робітників і селян. Отже не диво, що людина такого темпераменту стала до активної боротьби з рушницею в руках, коли прийшов для того відповідний час.

Супроти спроб деяких партійних людей, що хотіли б бути „спадкоємцями Петлюри", проф. Феденко зазначив, що Симон Петлюра належить усьому українському народові. Промовець підчеркнув, що борцям за Українську Народну Республіку в рр. 1917-19 деколи доводилося боротися і проти українців, збаламучених комуністичною пропаґандою, але ідея української демократичної державности перемогла.

П. Герберт із Лондону в промові своїй сказав, що в Англії як і у Франції ідея „свободи народів живе віддавна. Висловив своє переконання, українською мовою, що відродиться незалежна демократична Україна, за яку боровся Симон Петлюра.

Проф. П. Зайцев подав у своїй промові етапи політичного розвитку С. Петлюри від скромного журналіста до провідника армії і голови уряду Української Народної Республіки, і закінчив словами П. Куліша на похороні Шевченка: „Ми будемо народом Твоїм!"

М. Ковальський, секретар Українського Військового Товариства, у французькій промові, подав факти з життя і діяльности С. Петлюри і згадав зокрема, що в труні Головного Отамана є грудка землі з України. Грудку чорноземлі української взяв з собою пок. прем'єр українського уряду, Вячеслав Прокопович і, по смерті Головного Отамана, половину положив у домовину на кладовищі Монпарнасс.

Після фінансового звідомлення п. Баланюка про збірку і витрати на пам'ятник, промовляв іменем кавказьких народів п. Горосяк (Вірменія), а на закінчення хор проспівав українських пісень та український національний гимн.

(Ал)

В. Г. Верган

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ІВАНА ФРАНКА

(В 97 річницю його народин)

(7)

„В тодішнім москвофільстві доживали свого віку ідеї абсолютизму і бюрократичного чинопочитання. А народовецький табір малочисельний, розколений докраю, мало освічений, не міг вийти ще з кулішівського козаколюбства, обертався в сферах минувшини або язикових питань"[5]). „Відчуження обох таборів від народу, його життя та інтересів — було повне. І українство народовців і москвофільство москвофілів було чисто теоретичне... Ні основ конституційного життя, ні азбуки економічної та соціяльної науки ніхто не пробував виснити народові... І це було тоді, коли дома йшли страшні речі. Лихва руйнувала нарід, ліцитації сипалися тисячами, лихварські банки розкидали свої павукові сіті, недороди йшли одні за одними, нужда збільшувалась страшенно"[6]).

Наслідком цього українське населення Галичини, що становило 70% всього населення краю, дуже скоро опинилося в становищі національної меншости. Тепер, писав М. Грушевський, вся діяльність місцевого сойму, його виконавчі органи, його установи мають польський характер, і вся автономічна машина та адміністрація являють собою один великий польонізуючий апарат, що кидає тільки решки українській народності і всіми силами працює для зміцнення політичного, культурного і національного панування польського елементу"*).

Знаючи про це М. Драгоманів писав Франкові і його товаришам:

„Коли ми не хочемо відділити просвічених верстов в окрему касту і рівночасно засудити їх діяльности і літератури на мертвість і недостачу оригінальности, то ми повинні ,по змозі, старатися висловлювати наші думки готовою мовою „хлопів", а де не можна, там повинні творити слова в дусі народної мови і як найбільше зрозумілі для народу. Тут бачите, ставиться питання не тільки про одну мову, а про цілий напрям культури і діяльности просвічених верств. Подумайте ж, чи ж не пора сказати щонебудь інше народові, що він пяниця і лінюх? Подумали б краще про те, чому народ п'є, та чим замінити йому корчму, а про те, що хлопи лежибоки і п'яниці, про це аж забагато говорять шляхтичі. Годувати знову ж народ казочками, леґендами та кислородними моральними сентенціями, або манити його кар'єрою „радника", або робити з ничтожного Качковского якого то нового святого, — це значить шкодити йому, а не просвіщати його"**).

Як один із ліків проти „рутенської худосочности" М. Драгоманів рекомендує „українщину". „Українщина, каже він, це не лише література народною мовою, себто мовою більшости, це передавання народові здобутків світової цивілізації, переважне, коли не цілковите присвячення інтеліґенції (яка мала спроможність виховатися тільки тому, що народ працює, обливаючись потом) для служби тому народові — моральної, політичної, соціяльно-економічної, для того, щоб прогнати від народу темноту, неморальність, визиск"***). Представників молоді на чолі з Франком Драгоманів (по аналогії з виразом Молода Німеччина) ставив під вплив радикалізму і соціялізму****).

Драгоманів вказуючи на те, що треба робити і як треба робити, тим самим заставляв Франка і його товаришів увійти в конфлікт між прямуванням власним і умовинами назверхнього світу. З конфлікту між прямуванням Франка і умовинами назверхнього світу поглиблювалася і його свідомість. Свідомість, з погляду науки психології, являється витвором конфлікту між прямуванням людини і умовинами назверхнього світу, або як каже Штерн, „свідомість — це знак і витвір конфлікту". В свідомості юнака-Франка відзеркалилось не ціле життя, але його змагавий бік, або як каже Штерн, „войовнича сторінка життя". Усвідомлення собі світу і себе, відокремлення предметової свідомости світу від усвідомлення власного „я", відбулося у Франка вже раніш — тепер ця свідомість стається зброєю життєвого змагання. До конфлікту між Франком і умовинами назверхнього світу прийшло на тлі неоднакового розуміння доби.

Франко дивився на світ очима доби і все, що було не таке, як несла епоха, —він уважав за шкідливе і вороже. Епоха Франка несла революцію у всіх ділянках життя. Її найбільш революційним гаслом було те, що „людина все може пізнати і збагнути своїм розумом, людина вільна у своїх думках і житті".

Ті, що стояли проти ідей епохи, стояли рівночасно й проти Франка та його товаришів. Що уявляли собою західні землі України в тому часі, коли жив Франко і яке було тоді духове життя, про те І. Свєціцький пише:

„А духове життя Галичини початку 50-их рр. XIX. в. було дуже слабе і мілке. Воно було засноване на безкритичному послухові державній власті, що опиралася на консервативно - клерикальних кругах, себто на кругах по природі своїй недемократичних та назадницьких*****).

Сімдесяті роки XIX. в. називає Франко „найтяжче і найбільш хаотичне десятиліття в історії нашого національного розвитку' та як „добу важкого упадку нашої національної ідеї. Може ніколи, каже Франко, не було так грізно поставлене питання: жити чи згинути нашій нації, як тоді"******).

Галицькій суспільності з зовні і з середини грозила катастрофа. З зовні несприятливий державний устрій і польський елемент, а всередині москвофільство і рутенізм.

[5]) І. Франко „З останніх десятиліть XIX ст. ЛНВ, 1901, XV, стор. 8.

[6]) І. Франко „Молода Україна" Львів, 1910, стор. 4-5.

*) М. Грушевський „Освобожденіє Россіи и украинскій вопрос" СПБ 197. ст. 237.

**) М. Драгоманів „Листування до ред. „Друг-а".

***) Там таки.

****)М. Зеров „Іван Франко — поет", „До джерел", Краків—Львів 1943, стор. 125.

*****) І. Свєніцький. Драгоманів і Галичина", Львів, 1922.

******) І. Свєніцький „Драгоманів і Галичина" Львів 1922.

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

Б. Солук*)

ЗМАГ КІНА Й ТЕЛЕВІЗІЇ В ЗДА

Під сучасну пору на американському континенті телевізія з дня на день знаходить собі нового прихильника, а телевізійний приймач стає постійним гостем нової родини.

Цей великий розріст телевізійної програми та його сітки став поважним конкурентом цілої фільмової продукції, яка тепер у великому змагу за свої позиції. Щоб краще зрозуміти читачеві можливості проґресу однієї чи другої ділянки, треба перш за все познайомитись з продукцією фільмової та телевізійної програми. Коротке поінформування про це, — завдання цієї статті.

Упродовж десяток років фільмова продукція пройшла велику школу й добилася великого успіху під мистецьким та технічним оглядами. Кошти продукції однак не зменшилися, а навпаки — збільшилися. Пересічно добрий кольоровий фільм вимаґає коштів $1,500,000. Понадто фільмова продукція надзвичайно складна, бо вона народжується із координації праць людей різних професій, різних характерів, починаючи від артиста, а закінчуючи на технікові.

Продуцент фільму, вибравши певну історію, ідею, опрацьовує з неї фільмовий сценацій, передає його в руки свойого вибранця — режисера й з цієї хвилини спільно працюють над добором та підготовкою артистів.

Пускають в дію архітектурний відділ, музичний відділ, який опрацьовує музичне оформлення та звукові ефекти, хореографічний відділ та багато інших допоміжних. Врешті, фотографічний відділ.

Режисер, маючи за собою пророблені перші підготовчі праці поодиноких відділів, координує їх й приступає до праці, тобто до знімання кадрів фільму.

Фільм знімається маленькими сценками (кадрами), які відповідають певній замкненій думці, якщо мова про зміст, та певному уставленню камери та світла, якщо мова про композицію образу та техніку фотографії. Логічно ці дві речі взаємно себе доповняють й чим це взаємне доповнення змістовніше, тим цілий кадр кращий.

Над оформленням такого кадру працює в першій мірі фільмовий сценарист, який його компонує та графічно начеркує. Опісля його реалізує режисер при співучасти артистів. А, врешті, фільмовий оператор начеркує його на плівці фільмової камери.

Поодинокі кадри мають насамперед проби, опісля пробні записи, рекордування, звукозаписи та, врешті, — знімання.

Підготовка до знімання кадру буває різна: інколи кілька годин, інколи кілька днів, хоч довжина самого кадру звичайно буває коротка, бо пересічно від 8-60 секунд.

При зніманні одного кадру працює деколи багато висококваліфікованих людей, як режисер, кілька фільмових операторів, звукових інженерів, світляних техніків та багато інших помічників.

Цей один кадр є малою „цеґолкою" в будові цілого фільму. По знятті кілька сот таких кадрів (з чого, звичайно, складається пересічна півторигодинна фільмова програма) їх складають разом в перший неґатив.

Маючи готовий образ фільму — неґатив-ориґінал, треба його озвучити, себто дати діялоги (які звичайно синхронно записуються під час знімання образу на іншій звуковій ленті).

Треба додати цілий музичний підклад та звукові ефекти.

Всі ці звукові одиниці, діялоги, музичний підклад та звукові ефекти рекордується на окремих лентах (магнетично або оптично), які остають в абсолютно синхроннім зв'язку між собою та образом (попередньо згаданим неґативом).

Щойно із таких елементів твориться подвійний неґатив „composite negative", тобто ленту фільму, на якій є образ і звук разом синхронно, при чому, звук із попередньо згаданих трьох лент тут злитий в одну, дорогою іще одного спільного рекордування.

Із цього остаточного продукту — „composite negative" відбивається копії, які ми маємо змогу оглядати в наших кінах.

Як бачимо, продукція фільму скомплікована та вимагає особливо багато часу, а з ним великих коштів.

Продукція телевізійної програми своїм характером подекуди відмінна від фільмової. Завдання телевізії — поставити швидко й дешево образ. Іншими словами, продукція телевізійної програми мусить бути так швидка, як швидкий процес передачі образу телевізійною камерою глядачеві.

Телевізійна камера — це камера без фільму, який треба проявляти, краяти, клеїти та копіювати. Телевізійний образ, начеркнений оптикою на аноді телевізійної лямпи, переміюється в струю упорядкованих електронів, зосереджених в 525 лініях, які біжать періодично зліва направо та зправа наліво 60 разів в одній секунді. Один перебіг ліній називається імпульсом. Для повного побудування образу потрібно два імпульси, що дає можливість в телевізії створити 30 образів в 1 секунді (у фільмі, як знаємо, є 24 образи). Образ цей зі швидкістю електрики може бути переданий та репродукований на тисячах і мільйонах подібних лямп в різних пунктах континенту.

До тої блискавкової техніки передачі образу треба було застосувати й продукцію програми.

Перш за все, режисер телевізійної програми не має часу на безконечні проби. Маючи висококваліфікований персонал, він вдоволяється двома або трьома пробами, завданням яких координація дії самих артистів та технічного персоналу, який діє за точками вперід опляновaного сценарія. Проби ці не проводяться тут малими кадрами, як це має місце у фільмі, а тільки повною програмою.

Пересічна телевізійна студія має 2-5 камер, які різнокутною оптикою покривають образ дії. Всупереч фільмовій техніці, режисер зі своїм технічним асистентом зовсім не приявні на долівці студії, де знимається образ. Вони містяться в контрольній кімнаті, яка відізольована від студії. За дією артистів слідкують при допомозі телевізійних камер, а властиво пробних телевізійних лямп, які передають їм образи, начеркувані поодинокими камерами в студії. Всі інструкції передають телефонічно чи то до асистента режисера, який тримає зв'язок з артистами та передає їм завваги, чи то до поодиноких операторів камер, завданням яких є тримати композицію образу в тяглості.

Безпосередню контролю над передачею образу має абсолютно режисер.

Він, керуючись своїм скриптом, а головно мистецьким смаком, влучає за посередництвом свойого технічного асистента на передачу найкращу на його думку композицію образу із його діючих в студії двох чи п'ятьох камер. Це переведення образу одної камери в образ другої камери, який слідкує за акцією.

Ця остання дія в програмі телевізійній, коли порівняти її до фільму, то нагадує краяння та ліплення поодиноких кадрів, при чому тут нічого не крається та не ліпиться, а влучається імпульси упорядкованих електронів першої чи п'ятої камери на передачу, яку в той же самий момент відбирає глядач.

Як бачимо, темпо продукції й програми шалене. Ніхто не сміє зробити помилки, бо вона вже передана глядачеві й її виправити не можна, як це буває у фільмі.

Коротко кажучи, цілий цей період праці, що в продукції фільму проводиться тижнями і місяцями, тут, в телевізії, проводиться за час одної чи двох годин.

Логічно, пересічний мистецький рівень телевізійної програми нижчий, як фільмової, бо кошти продукції значно менші, та час без порівняння коротший, хоч інколи бувають і тут проблиски справжнього високого мистецтва, а деякі програми бувають кращі від пересічного фільму.

Ще один факт: телевізія пробиває собі шлях дуже швидко й розрослась, принайменше тут, в Америці, до небувалих розмірів, а її техніка стає з дня на день більш досконала.

Найкращим прикладом може послужити нам факт, що одна із студій у Филаделфії оперує сьогодні камерами „роботами", себто камерами, які працюють без кінооператорів, асистентів і т. п.

Камери ці порушувані із контрольної кімнати зовсім механічно. Вони, при натисненні відповідних ґудзиків, в контрольній кімнаті, ідуть в студії вперед, дозаду, повертаються вліво, вправо, вниз, вгору. Камери ці, при допомозі електричних моторів, реґулюють автоматично іріс сочки, зміняють сочки та наставляють їх на гострість. Камерою цією оперує із контрольної кімнати технічний директор, згідно з вказівками режисера.

Коротко кажучи, два-три висококваліфіковані люди можуть продукувати телевізійну програму, що в продукції фільмовій вимагає десятки й сотки персоналу та без порівняння більше часу.

*). Автор цієї статті, п. Б. Солук, що відомий вже зі своїх фільмових продукцій, перебуває тепер в Ню Йорку й від січня ц. р. ходить на виклади Фільмово-телевізійного Інституту.

Ірина Ш. Шуварська

НОКТЮРН

Вечір, запах рож'і чаю аромат.
Ноктюрн і ти, богине, срібних шат,
Ступила на обрій, моя кохана.
Прекрасна тиха ніч, і я до рана
П'янючий чар твій, тут у тіні ґрат,
Тулитиму до ран, що від болючих втрат.

Яків Гніздовський

ЯСУО КУНІОШІ

В травні ц. р. помер один з найвизначніших сьогочасних мистців Америки Ясуо Куніоші. Народжений в Окоямі в південній Японії, він від дитинства перебував постійно в Америці, за виїмком одних відвідин Японії в 1913 р. Тоді Куніоші вже був знаний в Америці і його поворот японці зустріли ентузіястично, уряджуючи йому велику виставу його малюнків в Токіо і Осака. Після кількох місяців Куніоші повернувся назад до Америки і це були останні відвідини країни його народження. В прибраній вітчині Куніоші здобув собі місце одного з передових американських мистців сучасности, хоч правом японського народження не був в силі здобути американського горожанства.

До Америки приїхав Куніоші, як багато інших, шукати пригод і леґендарної фортуни ще в 1906 р., коли йому було тільки 13 років. Заробітничав послугачем перше в Сіятель, потім в Лос Анджелос. З працею школа. Учитель звертає увагу на рисункові здібности молодого Куніоші і він вступає на вечірні мистецькі курси. Але тоді він ще не думав серйозно про мистецтво, і коли набирали молодих добровольців до літунства, що тоді було ще в початках розвитку, Куніоші кидає мистецькі курси і пробує бути літуном. Але в короткі і літунство кидає. Куніоші оповідав про те, що кожний з його групи загинув під час летів і він вчасно уникнув своєї черги. В 1910 р. переїжджає до Ню Йорку. Знов заробіткова праця і вечірні мистецькі курси, але тепер Куніоші вже рішений посвятитися виключно мистецтву. Від 1917 дере участь у виставках.

Початкові малюнки Куніоші нагадують Шагала, тільки менш радикальні. Звірята серед фантастичного краєвиду з типовою східньо - азійською перспективою лету, потім малює діти, пізніше жінку, що була головною темою його пізнішого малярства. Двічі відвідує Европу, 1925, потім 1928, звиджує Францію й Італію. Ці подорожі позначили радикальний зворот в його малярстві. Головно його друга подорож, під час якої він довше зупинився переважно в Парижі, була для мистця-уродженця Японії якби першим правдивим відкриттям Европи. Куніоші ввійшов в мистецтво з японською двовимірністю, декоративністю і каліграфією. До відвідин Европи Куніоші малював свої уявні візії, майже не послуговуючись моделем. Аж в Европі дійшов до того, що людська уява має свій кінець, коли сепарована, й він вперше в Парижі відкрив глибоко „моделя". Тепер його малярство звертається більше в сторону реалізму (якщо це слово ще задержало сьогодня свій правдивий сенс). Його палета тепер освіжується, а його каліграфія уступає місце великим площам дивних кольористичних зіставлень, які можуть зродитися тільки з східньої контемпляції. З його дозріванням витончуються його вимоги, що дозволяють йому в році намалювати заледве кілька образів. В неустанньому борсанні між східніми двома і европейськими трьома вимірами Куніоші зумів створити образи особливої краси і тонкости. Куніоші працював також у графіці, і створив ряд літографій. Його малюнки находяться у найважніших американських музеях, він здобув численні відзначення на виставках, між ними першу нагороду Карнеґі Інституту, був нагороджений в Метрополітальному Музеї і останнього року на міжнародній виставі-дворічці в Венеції. Серед дуже крайнє противорічних европейських голосів про американське мистецтво, Куніоші один з небагатьох тішиться загальною апробатою. А в Америці він втішався особливою повагою за свої не тільки мистецькі, але і за людські вартості.

Ясуо Куніоші: Жонглер

ЗМІНЯТЬ КОРОНУ НА КАНАДІЙСЬКИХ ВІДЗНАКАХ

Геральдична форма корони, яка становить складову частину більшости канадійських відзнак (військові відзнаки, ґудзики і т. ін.) була змінена згідно з розпорядком королеви Єлисавети. Вона вирішила змінити геральдичне зображення корони св. Едварда, що є коронаційною короною і була впродовж півстоліття символом вірности комонвелту. Цю зміну бачитимемо на поштових значках і різних інших речах, які мають на собі урядову печатку.

Попереднє зображення корони мало імперіяльне значення і було накреслене з думкою про відмічення факту, що королева Вікторія була імператорка Індії. Королева Єлисавета II не має того титулу.

(„Канадійська Сцена")

РЕҐАЛІЇ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ

Ці реґалії гетьмана Івана Мазепи визнано універсалом уряду Української Народньої Республіки з дня 14-го жовтня 1937 р. знаком гідности кожночасного Голови Української Держави.

Кость Паньківський

МАЗЕПІЯНА В АМЕРИЦІ

В недільному додатку до часопису „Свобода" з 21 грудня 1952 р. ч. 340 була вміщена цікава стаття проф. Р. Смаль-Стоцького про пам'ятки по гетьманові Ів. Мазепі під заголовком „Мазепіяна в Америці". В цій статті трапилося декілька неточних тверджень. Згадуючи про клейнод-мощехранильницю, яку автор набув, він додає: „Я подарував його українській нації в депозиті УНР, як відзнаку майбутнього голови нашої держави, і уряд УНР охоронив її окремим законом. На жаль, мало хто з сучасних уенерівців чував про цю власність української нації ... І так цей унікат, символ мазепинства, марнується ..."

Уважаю своїм обов'язком виправити та доповнити ці відомості на підставі моїх особистих спостережень та даних, які я знайшов у двомісячнику „Ми" (1939 рік, книга 4), що виходив до війни у Варшаві.

В грудні 1945 р. ми з проф. См. Стоцьким разом були членами уряду Української Народньої Республіки. В заступстві хворого проф. Андрія Яковлева я виконував тоді обов'язки голови уряду, власністю якого був клейнод-мощехранильниця. Цей клейнод, як „Санктуаріюм Івана Мазепи" — що його проф. См. Стоцький купив і зложив в дарунку урядові, якого членом він був сам у тому часі, — був законом цього ж уряду з дня 14-го жовтня 1937 року визнаний знаком гідности кожночасного голови Української Держави. Клейнод зберігався, згідно з законом, в руках президента Андрія Лівицького в Варшаві. Коли, під час німецької окупації, щораз частіші відвідування помешкання президента членами ґестапо робили становище загрозливим, клейнод було передано в безпечніше місце, а саме проф. Р. См. Стоцькому, який тоді перебував у Празі. Професор охороняв його аж до закінчення війни і вивіз до Німеччини та восени 1945 р. передав у місті Офенбах, де в тому часі перебував през. А. Лівицький, в руки законного хоронителя.

Серед членів уряду і громадянства вигринула тоді думка, щоб щасливе збереження і поворот клейноду святочно вшанувати. Тодішній державний секретар Віктор Соловій зложив проєкт постанови уряду, який по сьогодні зберігається у мене. В проєкті пишеться: „Уряд просить Преосв. Владику Мстислава відправити в день Св. Апостола Первозванного 13 грудня 1945 р. Службу Божу за Україну, пом'янути її Великого Гетьмана та Благочестивого Строїтеля і Добродія Святих Церков Божіїх, Івана Мазепу, та посвятити цей Його віднайдений дорогоцінний клейнод. Нехай Дух Великого Гетьмана-Страдника через цей Клейнод зійде на ввесь Український Нарід, нехай з'єднає його в непоборну Родину, оживлену братньою любов'ю, незломною волею і лицарською відвагою та вірністю. Нехай в наші страдницькі дні підкріпить на чужині Голову Держави нашої та нехай сам Господь Милостивий за молитви наші поблагословить Його і поможе Йому переможно довести нас в Україну, щоб там в Золотоверхому Києві в Святій Софії вільними устами і чистим серцем подякували ми Владиці Владик і Судії всіх Народів Творцеві Нашому".

Я належав до числа тих, що були за відложення святкування до кращих часів, тому, що неналагоджена повоєнна комунікація виключала приїзд представників широких кіл громадянства, а умови життя в Офенбаху не давали можливости достойного переведення постанови. Наша думка перемогла, і святкування обмежено до відслуження благодарственної Служби Божої.

Згадана вище книга 4 (11) літературно-наукового двомісячника „Ми" — видавництва „Варяг", Варшава 1939 р., була „мазепинська", присвячена сумній двістітридцятій річниці Полтавського бою. В ній поміщений був кольоровий знімок клейноду. Один, здасться чи не єдиний, примірник цієї книги зберігся і є в Ню Йорку. Із нього маю фоторепродукцію клейноду, яку тут долучую.

Ів. Керницький

М'ЯКЕ ЖІНОЧЕ СЕРЦЕ

(Вакаційна гуморeска. Всі імена видумані)

Я вертався з прогулянки і вже доходив до грабової алеї, що вела просто на подвір'я, як на самому містку вріс, наче вкопаний в землю: так, це з веранди кликав до неба про помсту на чиюсь голову розриваючий вуха і серце, пронизливий і пискливий голосок місис Кожушко! Помстування і прокльони в чотирьох мовах — трьох слов'янських та в одній, ломаній, англо-саській, — перевало нараз гупання чимось твердим по чомусь м'якому, ніби біяком по снопах. Після того заверещав несамовито Смокі, потім заревів містер Кожушко, а врешті цілу цю суматоху собачо-людських голосів покрило жалібне голосіння нашої господині.

Охолонувши з першого враження, я пустився бігцем на подвір'я, зачепивши „для усякого случаю" якусь ґерлиґу, що валялася на дорозі. Та тоді, з кущів малинника, висунулась дебела фігура мого американського приятеля ... На його загорілому до кольору праженого бобу обличчі видно було переполох і збентеження: це він, саме, тікав звідтіля, куди я спішив на рятунок.

— Що трапилося, Ніку?.. Кого там ріжуть, чи мордують?

Сині, як глибінь білоруських озер, очі мойого приятеля сховалися під густі, клапчасті брови.

— То мама так... Вона, знаєш, трохи нервова. Ти краще не йди туди...

— А що насправді сталося?

— Та Смокі задусив курча...

— Чиє?.. Сікорського, чи Местіна?

— Ба, якби чуже, то за те його по головці погладили б!.. А то наше було, таке лавзі.

— Ваше?..

Мій приятель трохи заспокоївся, витягнув з нагрудної кишені сорочки коробку цигарок і присів на поруччі містка:

— Якийсь дідько підшепнув мамі думку поїхати зрання на фарму, до тих поляків. Забаглося їй свіжого сира до вареників!.. За двома фунтами сира — катай карою десять миль туди і назад! Але ти знаєш мамину натуру: з нею немає дискусії. Олрайт, приїхали ми до тих Цьолків, купили сира і три дозени яєць, а тут ще, на біду, місис Цьолко пхає мамі двоє курчат у презенті. „Беріть, каже, пані Кожушко, це вам акурат пара — півник і курочка. Потримаєте їх з два-три тижні, підгодуєте, то на 4-те Джуля будуть сам раз добрі в руру". А моя мама — щира жінка, чого їй не даси — прийме, не відмовиться!.. Ол райт, привезли ми тих курчат додому, а мама зараз дає мені роботу: „Нікі, каже, ти нині зробиш куряткам кійчик, а тим часом розв'яжи їм ноги і пусти на подвір'я, хай походять собі по мураві".

— А про Смокого забули?..

— Забули про того монкі, що не терпить жадної худоби на своїй території, бо так його тренували, і тато, і мама, щоб випуджував чужих курей з подвір'я... І що ти скажеш: тільки я випустив тих двоє здохляків на траву — як тут надносить тата з собакою, оба верталися з крамниці. Ну, можеш собі уявити, Смокі, раптом, оскаженів! Поки я спам'ятався — скочив з дзявкотінням на безборонні крилаті істоти, які зараз-же зробили ужиток з тих крил і пурхнули в противні сторони, але далеко, очевидно, не залетіли. Одне з них Смокі допав....

— І розшарпав?

— Та воно само розшарпалось, бо впало на кільчастий дріт і покалічилось.

Я взяв свого Ніка попід рам'я з тим виразним наміром, щоб стягнути його з поруччя.

— Слухай, Ніку, ти, бачу, сам добре знаєш, що сталося. Виходить — Смокі не задусив курча, тільки його наполошив. Може воно ще живе? Ходім подивимось.

— Ні, ні, — боронився мій приятель, — я не піду. Не хочу попасти тепер мамі під руки.

Чудно було мені дивитися на цього русоволосого атлета, з плечима, як брама і з карчилом, хоч обручі на ньому гни, до речі — бувшого підстаршину Морської Піхоти і героя з-під Батану, відзначеного за хоробрість, як він тепер тремтів на саму згадку слова „мама", до речі — маленької, пухденької, цибатенької жіночки, але з яким характером, Боже мій! — з яким прикрим характером!

Мало-помалу вдалося мені переконати Ніка, що не покутувати нам тут до півночі, аби нас комарі загризли; годі, треба вже взяти той риск і вийти назустріч небезпеці, треба вертатися додому.

З важким серцем і з душею, як то кажуть, на п'ятах, підкрадалися ми до хати: я пішов, як „форпатруля" наперед, а герой з-під Батану плентався три кроки за мною.

На веранді було тихо. Це доказувало б, що одна хвиля гураґану перекотилася і тепер настало тимчасове затишшя.

Першим, хто появився на екрані подій, був містер Кожушко, може з тієї простої причини, що і йому не поскупив Бог росту, так само, як його синові. Звичайно, в сидячій позиції, сягнув він своїй дружині до чубка голови. Містер Кожушко бовванів, як вежа в куточку веранди, під плащем звисаючого винограду, немов заклята в стовп соли фігура біблійного Лота. Схрестивши на грудях руки і підперши кулаками, наче довбнями, неголену, сиву бороду, він дивився з виразом безмежного смутку чомусь, саме, в напрямку дерев'яного шаласика, популярно званого „тойлетом".

Почувши наші кроки, він, з притаманною його расі повільністю, відвернув свій погляд від „тойлета" і спрямував на нас. В його очах, покірних, як у ягняти і добрих наче в малої дитини, я вичитав щось молитовне: ці очі ніби просили співчуття та підтримки і ніби благали нас, щоб ми якимсь нерозважним словом, чи відрухом не скаламутили цеї блаженної тиші, що настала після бурі. „Ой, ще якої бурі! — звірялися нам із тихим болем очі містера Кожушка. — Дісталося мені на горіхи, а тому бідолаці ще гірше!"

Цей другий винуватець тулився йому до колін і досі трусився трепетою після горя, що його постигло і все ще висіло в етері. Був це Смокі, жовто-бурий вівчарик, злегка схрещений з простим „шпіцом". Мав гостру, трохи лисячу мордочку, біле, як подушка підживоття і розумні, бурштинові сліпаки. І дивне диво; в очах собаки відбивалися, неначе в дзеркалі, той самий біль і розпука, що визирали з очей господаря, з тією, хіба, різницею, що в собачому погляді було більше інтеліґенції та філософської, майже, задуми. Він зібгався в клубочок до ніг містера Кожушка і, підкуливши під себе мітластий хвіст та винувато звісивши вуха, дивився на нас так горесно, що, здавалося, ось-ось і лопне з одчаю його бідне, собаче серце. Ці очі жебрали в нас пояснення — за що його постигла така кривда, чому його покарали за службу, яку він так довго і з таким успіхом виконував? І безголосою, німою мовою докоряли нам ці вірні очі, промовляючи: „Які химерні й несправедливі буваєте ви, двоногі істоти, що з такою гордістю називаєте себе людьми! Заволоділи ви світом і природою, а не в силі оволодіти власних пристрастей! Як відгадати ваші поплутані мислі, як задоволити ваші химери й забаганки? Яким, нарешті, чудом уділити вашим стривоженим душам хоч трохи цього спокою й рівноваги, що їх маємо, ми, тварини?"

Третьою і центральною фіґурою нашої драми була, очевидячки, місис Кожушко. В моменті, який тут реєструємо, місис Кожушко вийнятково сиділа тихо, якщо тишею можна назвати непорушність підводної міни, готової щосекунди загриміти страшною експльозією. Ба, місис Кожушко не тільки сиділа тихо, але й тихо плакала! Ручаї сліз спливали по рожево-малинових щоках маленької-кругленької жіночки, яка розчепірилась на стільчику, посеред веранди, тримаючи в одній руці закривавлений ніж, а в другій — бездушне, замучене тільце зозулястої домашньої пташини, власне в цій хвилині обезголовлене: тихо скапувала сльоза за сльозою по лицях місис Кожушко, а ще тихше, капля по каплі, текла невинна куряча кров з підрізаної шийки в білу миску на підлозі.

Ось місис Кожушко, немов жрекиня з античної траґедії, спровола підніимається з ослінчика. Очі, набленілі від сліз, зводить до неба. Замучене, скривавлене тільце пташини піднімає високо догори, ніби складаючи його в офірі кровожадному Ваалу...

І починається літанія-голосіння:

— Ой, та мусіла'м його дорізати, бо так сявкало, так лебеділо, якби само просилося під ніж! Так його той мердер

Яструк

ДУМА ПРО ГОЛОД

То не чорні хмари на Україну насували,
То московські посіпаки,
Мов змії пси — собаки,
Хижими ордами наступали,
Жито-пшеницю, всяку пашницю від люду українського забирали-грабували.

Де була яка ринка пшона,
Що його заховала для своєї родини чесна жона,
То комуністи й печі в хаті розкидали-валяли і ту миску, чи ринку із пшоном находили-забирали,
Дітей дрібнесеньких,
Чи батьків старесеньких,
На голод, на муки кидали-лишали.

Де була яка вдова із дітьми сама,
Що не пухла ще з голоду-холоду,
То до неї посіпаки ордою приходили,
Город мов свині рили
Та все збіжжя питали-шукали.
Як побачать, було, на подвір'ї криницю,
То виливають із неї всю водицю
Та в середину заглядають-позирають,
Оттак вони збіжжя шукають.
А як не находили,
То ще й били:
„Признайся, куркулько, де хліб заховала,
Чом його совєтській державі не віддала".
Як заходили до бідного селянина,
Боголюбивого християнина,
І знаходили у клуні полову,
То перевівали її знову.
За жменю посліду, що там находили,
Селянина „ворогом" совєтської держави робили,
З хати його з дрібненькими дітками, з жінкою на мороз виганяли,
Худобу і збіжжя і рядна й кожухи забирали-грабували.
А самого до Сибіру на вічну каторгу виряжали-засилали.
Оттак за Сталіна клятого,
Року тисяча дев'ятьсот тридцять . . . проклятого,
Московські комуністи й посіпаки,
Мов скаженії собаки,
На українські села нападали,
Жито-пшеницю, всяку пашницю відбирали-грабували.
До Москви ненажерливої все пхали-надсилали,
Люд український на муки на поталу кидали-лишали.

І по широкій багатій Україні великий голод зчинився-повстав,
Який ще ніколи не бував.
Не стало людям хліба насущного їсти-споживати,
Стали люди, як ті мухи восени, мерти-умирати,
Де була яка худобина, чи тварина
Били її, забивали,
Себе від смерти голодної спасали-рятували.
А потому стали неподобну їжу-страву споживати,
Стали бур'яни на полях степах збирати,
Ріжну кору з дерева здирати,
Глину й шелуху до хліба додавати-мішати.
Стали ще більше хворіти-умирати.

Не одна бідна мати й батько
Журилися, що не мають чим годувати єдине дитятко.
Від свого рота відривали,
Дитині їсти все лишали,
Аж поки самі з голоду не спухали.
А тоді колодами тяжкими у хаті падали-вмирали,
Свою дитину на призволяще покидали-лишали.
Не один добрий син
Покидав старенькнх батьків
Та й ішов він хліба насущного добувати,
Щоб було чим рідних дома харчувати-годувати.
То ще той син до сільської царини, чи дійшов, чи ні,
А вже не мав він сили далі йти,
Край шляху від безсилля сідав,
Ніби спочивав,
И тихесенько Богу душу віддавав.

Людські трупи валялися по степах, по шляхах,
По вулицях, майданах.
Цілі села й хутори вимирали,
А сусіди не відали й не знали,
Бо самі від голоду-мук страждали-конали.

А комуністи-дурисвіти й посіпаки-пройдисвіти
Пили, їли та гуляли
І свого Сталіна-тата,
Московського ката,
Прославляли та вітали.

Як стали люди усе зобачати,
Стали комуністів і тую Москву клясти-проклинати.
„Гей, Москво, Москво, азіятська
Брехливая, блудливая столиця кацапська,
Що ти хлібом українським зажералася,
Що ти кров'ю українською заливалася,

Та бодай же під тобою земля розступилася
Та бодай же ти навіки впала-завалилася,
Як ти наших людей мільйонами катувала, на Сибір засилала
Та ще й голодом морила-умертвляла.

Ой пошли, — подай Боже, та із Заходу буйний вітер,
А з полудня сильную бурю-хуртовину,
Хай би завалила,
Хай би розгромила
Московську неволю, каторгу прокляту,
Хай повипускали б бідних невольників
На яснії зорі,
На тихії води,
У край веселий,
У мир хрищений,
На многая літа,
До кінця віка!

ПОШТОВІ МАРКИ ДЛА ВІДЗНАЧЕННЯ КОРОНАЦІЇ КОРОЛЕВИ ЄЛИСАВЕТИ II

З нагоди коронації королеви Єлисавети II, яка відбулася в дні 2-го червня 1953 р. в Лондоні, в Англії випущено чотири серії поштових марок для відзначення тієї події. Марки мають подвійну величину звичайних і є: перший вгорі зліва в червоному кольорі, другий вгорі — в синьому, перший зліва внизу — в оливно-зеленому й другий внизу — в сталево-синьому. Всі ці серії мають портрет королеви й на них, очевидно, є великий попит серед філателістів.

Іван Людим

НА СОЮЗІВЦІ ХОЧЕТЬСЯ ЇСТИ...

Про „Союзівку" мешканці поблизького містечка нічого не знають. Але вони дуже чемні: затримують і розпитують перехожих, заходять довідатись до крамниць і все таки розводять спочутливо руками, — „сорі". Можна б припускати, що про нашу оселю, щось знає поліція, але нікого з її служняків у цьому спокійному місті не видно.

Мій сусід Олекса, якого я вблагав випробувати своє нове, хоч довго вже вживане попередніми властителями, авто, починає лаятись:

— Ну, й пощо до тієї Союзівки?

— Якто пощо? Союзівка це ж тобі не якийсь там туристичний заїзд, яких десятки тисяч. Союзівка одна на десятки тисяч американських українців. Розумієш? Одна-однісінька, як тополя в полі...

Це, доволі таки непереконливе, пояснення очевидно переконало Олексу, бо він „наддав ґазу" й навмання повернув праворуч від містечка, в якому ми товчемося від самого ранку, розпитуючи й дивуючи нашою вимовою привітніх громадян малого, закиненого серед узгір'їв і лісів містечка. І таки відразу, ледве ми повернули, назустріч нам трапляється поштове авто. Пошта, — всезнаюча, всюдиприсутня пошта, виявилась також дуже чемна:

— Сузайвке, Сузайвке . . . Ось просто, потім ліворуч і вгору. Близько. Тільки не забудьте їхати вгору!

— Їхать, так їхать!

У зраділім голосі Олекси пробивається ожила надія, що таки діб'ємося до мети. Він починає насвистувати, очайдушно шурає автом об галузки придорожнього дерева („Нехай дряпає, все одно стара дринда!"), хвилинку роздумує на закруті і повертає угору.

— Факт, що доїхали! І гарно ж тут! Дивись, куди наші залізли . . .

Дійсно, тут гарно: Увесь галасливий світ залишився десь там ще на вулицях милого містечка. А тут, у пополудневій тиші, свіжа зелень весняного листя та тремтіння сонця по чистих доріжках. Давно нечувані співи пташок, що гойдаються серед прозорих галузок, що вовтузяться у вже високій траві і перескакують з камінця на камінець річечки, яка поспішає униз по крутому схилі гори, на якому розташована оселя.

І тиша. Тиша, що нею неможливо досить насолодитися. Так як неможна задовільно глибоко втягнути в груди свіжого лісового повітря, правдивого повітря, без жадної домішки бензини.

— Ось так штука, — захоплюється Олекса, — щоб така тиша! Та задля цього я б ще зо три години про дорогу розпитував. Дивись, ані гукне, ані затрубить. Це тобі, брате, не на твому дурному давнтавні. Хоч би душа жива!

Але „жива душа" таки відразу відшукується. Очевидно хтось із управи оселі, бо пропонує нам її показати.

— Та ми й самі. Що показувати? Нам більше про тишу та щоб повітря без бензини, — пробує викрутитись Олекса.

Це не впливає на гостинного представника управи.

— Ось тут в домах будуть жити постійні мешканці. Старші союзівці. Ось тут можна буде гарну читальню створити, — тут буде їдальня, тут пральня. Радіо буде, телевізор, центральне огрівання. А все разом — як санаторія. Ранком, як сонце сходить, як повіє вітер смолою, то й забуваєте, що звідси пару годин до Ню Йорку.

— Хай йому, — не хочу й чути про Ню Йорк! — жахнувся Олекса.

— То може заночуєте тут? Ось цілий дім вже приготований для гостей. Вигідно і недорого. А з вікон такий краєвид, що . . .

Олекса прохально дивиться на мене і несміливо пропонує:

— Заночуймо! Чого назад тарабанитися? Варто переночувати. Оплатиться!

Заночувати оплатилося. Сидимо на широкій веранді і слухаємо тишу. Говорити не хочеться. Знизу долітає притишений шум із кухні, де миють посуд і готують щось на завтра. Завтра неділя і сподіваються цікавих, які напевно прийдуть сюди ще перед офіційним відкриттям.

— А їсти тут добре дають? — перериває мрійливий настрій зовсім непоетичним питанням, цілком вже обміщанений Олекса. — Бо я, знаєш, їсти вже захотів. Повітря таке, чи що воно тут діє? Як приїхав до Америки, то ще голоду не чув, а тут вола б з'їв.

Проте не тільки вола, але й звичайного „франкфуртера" у Союзівці не знайшлося.

— Сьогодні приїхали з Филаделфії. Все поїли. А ми не приготовані. Через тиждень все буде. Ось на завтра вареники робимо. Може підсмажити? А може голубців?

— Та що ж це за голубці без горілки . . . Хай вже вареники!

По вечері Олекса розмріявся. Курить і говорить, — менше до мене, більше сам до себе: Видно, що пояснення нашого господаря він запам'ятав:

— „Союзівка", доки не побачив, думав, що це так собі буда якась. А тут є де розміститися! То дрібниця — ці кімнати для гостей та розваги. Побавляться люди тай поїдуть. А ось ці вище, — там буде колись дійсно оселя. Нехай тридцять постійних мешканців назбирається. Своя хата, свої люди, свої інтереси. А що, — старші мають життя кінчати у міській куряві? Досить вже! І так стільки років там перебули — напрацювалися. На схилку днів хіба належиться їм свій притулок. І не відчуватимуть, що непотрібні. Завжди щось тут придумати можна... Як дороблюся, то для кількох інвалідів стипендію дам. Щоб собі тут сиділи та відчули, що громадянство пам'ятає за тих, що по фронтах та по Сибірах мучились . . .

Олекса ще довго говорить про те, яким він стане доброчинцем, мріє про те, як на цілих два тижні приїде сюди з якоюсь Нелею („Бо то вже час і одружитися"), оповідає мені, які у цієї Нелі очі, але я це все ледве дочуваю крізь непереборну сонливість.

Спати в „Союзівці" хочеться так само сильно, як і їсти. Якесь чудодійне повітря у цьому лісовому закутку . . .

З Нових Видань

КНИЖКА ПРО ЮЛІЮ ШУСТАКЕВИЧ

Книжка М. Дольницького „Мистецтву і громаді", що саме вийшла в Ню Йорку, описує життя і діяльність небуденної постаті в українському житті Галичини й Америки, — Юлії Шустакевич. Відома акторка, публіцистка та громадська діячка, Ю. Шустакевич померла в минулому році у Дітройті, залишивши по собі нестерту пам'ять у багатьох ділянках нашого збірного життя. Книжка коротко переповідає життєвий шлях талановитої жінки, — її дитячі роки та працю в театрі „Бесіди" в Галичині, потім переїзд до Америки й кочовниче життя по містах ЗДА. Усюди, де тільки перебувала родина Шустакевичів, Юлія знаходить час, поза родинною працею, віддаватись артистичній та громадській діяльності. Небуденний драматичний талант та сильне сопрано створило їй ім'я на сцені, а письменницький нахил уможливлював співпрацювати в пресі та радіопередачах, де вона виступала, і як автор, і як виконавець програми.

У естетично виданій книжці, що вийшла накладом чоловіка Юлії, Миколи, читач знайде багато цікавих подробиць також із загальної історії українського життя в ЗДА. При повнім занедбанні музейно - архівної ділянки, коли майже всі родинні архіви заслужених наших родин гинуть, — книжка „Мистецтву і громаді" стає джерелом для кожного історика українського поселення в Америці.

Під час свого довгого творчого життя Ю. Шустакевич стрічалась і переписувалась з багатьома визначними особами і її архів — велика цінність, що переростає родинне значення.

Книжка прикрашена 12 світлинами. Це, безперечно, лише мала кількість із світлин Юлії Шустакевич.

Естетичну обгортку для книжки виконав Е. Козак.

І. К.

Д-р Дмитро Бучинський

КОРРІДАС

Це відома в цілому світі боротьба з биками, що від довгих сторіч є також еспанським національним святом. Правда, сьогодні в Еспанії модерний футбол, що здобув собі багато запалених прихильників, але навіть він не послабив і не притемнив боротьби з биками.

Щоб зрозуміти цю небезпечну, жорстоку боротьбу, якою палає еспанський дух, це екстазне захоплення аж до самозабуття, треба сказати, що „коррідас" — так називається ця боротьба, в якій впродовж двох годин вбивають шість биків — ніщо еспанцеві не заступить. На вступ до корріду він продасть останню річ з хати, буде терпіти голод, але її ніколи не зречеться, зокрема тоді, коли цю небезпечну боротьбу веде вже славний „тореро-матадор".

Ніхто з відомих тореро не вмер своєю природною смертю. Кожен з них гине на арені, на рогах свого противника-бика, або смертельно зранений віддає свого хороброго духа в лічниці. Кожен з них, перед кожною коррідою сповідається і причащається, приготовляючись до смерти. Тисячі їх згинули трагічно, ми сказ[illegible]б „ні за цапову душу", але навіть смерть не відстраш[illegible]йдухів, що сотні разів, в часі тільки одної корріди, м[illegible] відвагу глядіти смерті ввічі.

В 1947 році згинула на рогах бика в Кордобі велика слава наших днів, тореро Манолете. Своїй матері залишив він 40 мільйонів песетів. Не в песетах, одначе, справа, бо Манолете був бідний пастух, як більшість сьогоднішніх борців з биками, а в тому, що про його смерть писала вся преса, поміщуючи на першій сторінці величезні некрологи; ціла Еспанія була в найтяжчій жалобі, генерал Франко, голова держави, післав бідній матері селянці кондоленційну депешу, та нагородив її медалею, як за найвищі державні заслуги. В Кордобі поставили Манолетові величезний пам'ятник, про нього появилося кілька великих монаграфій.

В часі кожної корріди еспанець забуває про все, а коли на арену виступав Малолете, то для еспанки чи еспанця переставав існувати світ, зникли всі найтяжчі проблеми. Це мав бути геній у боротьбі з роз'юшеною твариною, людина льодової рівноваги духа, небуденний знавець „психології" биків. Проте, один тільки необережний рух, одна сантиметрова помилка і Манолете згинув на рогах розбішеної тварини.

Сьогодні кожне місто й містечко в Еспанії має спеціяльну будівлю „Пляза де Торос", що є амфітеатром, з ареною по середині, яка може помістити 2,000-10,000 глядачів.

Під звуки маршової музики „пасо доблє", в спеціяльному строю, часто тканим щирим золотом, на арену в окруженні своїх помічників та „пікадорів" — їздців зі списами — виходить тореро. Обійшовши довкола арени, клянеться предсідникові корріди. Предсідниками сьогодні є посадники міст чи війти по селах, або їх заступники. Колись ними були королі, члени їх родини або визначні особи з королівського оточення.

Знову ж „ритуальна" музика, й на арені появляється величезний бик спеціяльної породи, єдиної в Еспанії, що називається „торо браво" — хоробрий бик. Це дика тварина, що від народження випасається на окремих пасовищах. Трава тих пасовищ тільки весною зазеленіє, скоро сохне, переміняючись дослівно на колючки, болючіші за найгострішу стерню. Це пожива для жертвенного бика на арені в часі корріди. Заки бик буде закваліфікований на „торо браво", мусить перейти кількакротну строгу перевірку окремих спеціялістів.

Вибігаючи з цілком темного приміщення на ясну арену, ця дуже симпатична, повна життя і сили тварина в першому моменті дуріє, не знаючи кого атакувати. Починається „праця" пікадорів, що списами зранюють її на хребті між лопатками. Нераз ламається спис і на рогах бика, як незначна іграшка, опиняється разом з конем і пікадор. Окривавлений і розлючений бик кидається по арені, його ще більше роздражнюють помічники торера червоними плахтами „молєтами", вбивають йому в зранені місця між лопатками т. зв. „бандерілляс" — це щось подібне до стародавніх стріл лука, прикрашені різнокольоровими стрічками, що ще більше непокоять тварину і своїми рухами спричиняють більший біль. Цих „бандерілляс" вбивають йому шість штук. В другій половині, по яких десяти хвилинах від появи бика на арені, проти нього виходить тореро-матадор з червоною плахтою і шпадою. В цьому моменті починається дуже небезпечна гра на життя й смерть. Буває, що на арені ще до того часу згине матадор, кінь або хтось з помічників торера, але це не припиняє боротьби.

Центральними фігурами залишаються тореро і бик. Ціла штука полягає в цьому, що на торера кидається бик, а той не може від нього не лиш тікати, а навіть перед страшними рогами не можна рухатися з місця. Він мусить рухами плахти відвертати небезпеку та гнучкими, майже незамітними, рухами тіла забезпечуватися від удару рога. В стоячій поставі ці маневри йдуть легше, але вже страшний вид, коли тореро, не менше хоробрий від свого противника-бика, пускає його по-зад себе, навіть не дивлячись на тварину, та приклякає на арені, або присідає на лавці, обмежуючи цим рухи свого тіла. Мистецтво й небезпека на цьому не кінчаються. Точно по 20-ти хвилинах, рахуючи від появи бика на арені, предсідник корріди, піднесенням білої хустки дає знак трубачам, щоб відограли, знову „ритуальний смертний" сигнал для борців.

Тореро приготовляється до останнього бою: лівою рукою дразнить плахтою бика, а в правій держить шпаду. Він мусить тварину пустити на себе, вбити їй між передні лопатки, по саму рукоять, шпаду й виминути смертний удар, відскакуючи вбік. Це мусить бути зроблене до одної секунди, без найменшого помилкового руху.

В такому моменті згинув Манолете. Він вбив бика, але рівночасно ріг розпоров йому черево.

Тварину виволочують з арени двома парами коней, кров засипають піском і появляється нова жертва, що має згинути впродовж двадцяти хвилин. Так повторяється зі шістьома биками.

Публіка реагує на боротьбу дуже гостро, часом жорстоко у відношенні до торера. Кожну його помилку висвистують, а коли в нього достаточно мужности, то одержує гураґани оплесків та веселих вигуків. Щастить борцеві, тоді предсідник призначує йому трофей: одне вухо бика, два вуха, або третій найвищий — це хвіст. Видці обносять його на раменах тричі довкола арени, еспанки кидають йому червоні троянди, а часом летить на арену навіть жіночий пантофель, що для торера є найбільшим тріюмфом.

Боротьбу цю святкують міста цілий рік, за винятком часу великого посту. В селах улаштовують собі корріди на просторих вулицях, звичайно в часі своїх празників. Місце загороджують возами та драбинами, биком бавляться довго й хто хоче, вкінці вбивають його, нераз дрючками, стягають шкуру, таки на площі печуть м'ясо і з'їдають його спільно.

Про боротьбу цю жорстоку й криваву, якої ми не розуміємо, хоч дійсно це дуже небезпечна гра зі смертю, гра доведена до мистецтва й небувалої холоднокровности — існує дуже багата розмірами і мистецьким писанням література.

Першим торером мав бути Юлій Цезар. Перша королівська коррида в Еспанії позначена 1135 роком, в часі коронації Альфонса VII. В Мадріді першу корріду організували маґнати й королівська шляхта 29 березня 1502 року в честь короля Пилипа Гарного. Аж до половини XIX ст. борцями були найвизначніші лицарі з королівського окруження, включно до королів, як Карло І. Вони боролися з биками на конях.

Для тореpів є спеціяльні школи, думали навіть створити окремий факультет при університеті, але найкращими й найславнішими з них є таки ті, що виходять з-посеред пастухів, що, доглядаючи стада биків, від малечку вивчають їх природу аж до останнього найменшого руху.

М'ЯКЕ ЖІНОЧЕ СЕРЦЕ

скривдив, так його знівечив — і крильцятка поломив, і животик розпоров, аж кишечки вилізли, ой, не могла я довше дивитися на його муку! Може хтось годен, що має серце з каменя, але не я!.. Ой, та який мені пожиток з такого пуцьвірка, та що з нього наїдку, з тої жмінки кісточок, та шкода до нього ложки омасти, та смішно ж таку неопірену халєру в братруру пхати! А походило б собі ще трохи, поїло зеренця, наклювалося мушок та хробачків та й було б пухненьке, як пампушка, а тоді вже різати не жаль, — ой та що з того, коли той опир не дав йому житоньки на світі, загнав його на дріт колющий, на смерть неповинну! Та я тебе, боме, закілую, я з тебе шкуру обдеру!..

Ламентація припинилася так несподівано, як раптом голосільниця перемінилася у фурію! Місис Кожушко зірвалася, жбурнула нещасне куряче тільце в криваву миску, та вхопила зі стола замашистий малахай-мухобійку, обернувши її „старшим кінцем", яким, у конечному випадку, можна було переломити собаці крижі.

— Уву-ву! — заскиглів жалібно Смокі, зручно, як вуж, просунувся поміж коліна містера Кожушка і сховався за нього, ніби за високу башту.

— Мері, не карай його, пліз!.. — заступився за нього блідий, як полотно господар хати. — Гето, понимаєш, собака невинувата. Гето я . . .

— А ти, старий роззяво, де очі мав? — лютувала місис Кожшко, потрясаючи малахаєм. — Не бачив, що курята ходять по подвірю?!

В оборону пса і загроженого батька відважно включився герой з-під Батану:

— Слухай, мамо: тато ходив до штору і не знав, що ми привезли тих лавзі курят. Звідки мав знати, з Духа Святого?

— А ти така сама русска роззява, як твій тато! — мати обернула фронт проти сина. — Навіщо випустив курят з карн?!

— Мамо, ти ж сама казала — „випусти"! — заломив руки молодий Кожушко.

Не знаю, чи аргументація сина, чи, може, моя приявність на веранді в характері гостя, щось однак спинило місис Кожушко від активнішого застосування мухобійки. За те ж вона дала повну автономію язикові:

— Та ви розперезанці!.. Невмивані русскі медведі! Ходите, як бугаї, нічого не робите, й одного паршивого собаку не годні втримати на припоні?! Аби вас покрутило!.. Аби вас поломало!.. А ви такі!.. А ви сякі!..

Епітети, що посипались тепер на адресу обох Кожушків, були такі нелітературні, що якось ніяково переливати їх на папір, а, далебі, шкода, бо вони аж іскрились кольоритністю і багатством, направду триповерховим. Найлегчим калібром у лексиконі місис Кожушко було слова „холєра", яким вона користувалася з вийнятковим хистом, випускаючи його з невтомної горлянки в різних відтінках та забарвленнях, акцентуючи раз „холєра", раз „халєра", або „хулєра", чи „кулєра". Схрещувалися при цьому різні мовно-діялектичні впливи, але переважав один, основний: бібрецького повіту...

В тому часі, як місис Кожушко піднімалася на вершини свого ораторського стилю, мій погляд мимоволі впав у цей куток веранди, де висіла „мапа" і стояла мітла: в тому, саме куточку я аж тепер запримітив єдиного, а всіми призабутого статиста нашої драми . . . Це було те друге курча, яке вийшло ціле з-під Смокових зубів та пазурів, що не впало на кільчастий дріт, а втікло в бурян і так зберегло своє куряче існування. Самітнє, осиротіле, принишкло тепер у куточку, присіло тонюсенькі лапки, наїжило пір'ячко і куняло собі, хитаючи головкою та блимаючи більмами сонних пацьорків. Ґроми-гураґани, що бушували над верандою, були йому далекі і байдужі, а присуду долі, що завис над ним, воно, відай, не передчувало . . .

І, раптом, разом із моїм поглядом упав на нього погляд місис Кожушко!... Треба ще раз відмітити, що місис Кожушко це була особа гідна подиву під кожним оглядом. Як легко й майже блискавично переключалася вона з голосільниці у фурію, так само легко було їй перемінитися з фурії в св. Матрону. Оце ж її очі знову набрякли від сліз, оце ж вона, дивлячись на осиротіле кур'я, завопіла-заридала, як на старокраєвому похороні:

— Ой, моя ж ти сирітонько нещасна, моя куріпонько крихітна, ти тепер сама-самісінька, нема-нема твого когутика! А подивися, де він лежить, в мисочці лежить зарізаний, неживий! Не находилися ви разом у парі, не натішились божим сонічком, не нажолобались в пісочку, не наклювалися в траві жучків, зозульок, божих корівок! Розлучив вас тяжкий ворог — отой мердер проклятий, загнав твого когутика на дріт колющий, ой, та смерть йому заподіяв!..

Ридаючи та заливаючись гіркими сльозами, місис Кожушко зручно заманеврувала в куток веранди та ще зручніше вхопила сп'яче кур'я під паху. Воно ж, з просоння, заверещало, стріпало крильцями, але місис Кожушко промовила до нього з теплим співчуттям:

— Так, так, я знаю, що ти за ним плачеш, і завтра будеш плакати, будеш шукати його по подвір'ю, і в городі, і в ґараджу, будеш за ним ціпати, ніби кликати його жалібненько — де подівся мій братчик-когутик?! Але він уже не обізветься, но, сер! Ой, не можу я дивитися на твою муку, може хтось годен, а я ні, бо мене серце болить за кожною живиною, навіть за хробачком нікчемним, за дрібною мушкою. Та не бійся, сирітонько, я не дам тобі довго мучитися і сумувати . . .

Це тривало дослівно секунду: поки хтось з нас трьох вспів освідомити собі, що це таке робиться, місис Кожушко поклала курча головою на поріг веранди, витягнула з-під хвартуха ніж і за одним махом відрізала йому голову. „Сирітка", не здолавши навіть кувікнути, лягла, б'ючи ще трохи крильцями, в закривавлену миску, поруч свого півника.

А ввечорі півник і курочка опинилися разом в братрурі і смажились на завтрішній обід. Смокі з помітним моральним вдоволенням пообгризав їхні лапки та голови. Сама місис Кожушко поклала йому ці ласощі перед ніс і сказала зреґнґновано: „Велл, та з'їж, халєро", — доказуючи в цей спосіб ще один зайвий раз, яке в неї м'яке, жіноче серце.

Петро Андрусів

ПЕРЕД ВИСТАВКОЮ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКОЇ СТУДІЇ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Про мистецьку навчальну студію у Филаделфії ширший загал громадянства досі знає дуже мало, або майже нічого. Ця скромна інформація є по суті першою обширнішою згадкою про студію.

На питання, чому впродовж цілого року праці в студії не було ніде згадки про неї, можна відповісти, що організатори воліли зосередити цілу увагу на розбудову студії, на осягнення конкретних, хоч ще дуже скромних результатів праці, ніж говорити про гарні пляни.

Сьогодні, коли студія доходить до завершення першого року своєї діяльности та приготовляється до скромної виставки праць своїх студентів, можна вже говорити про студію та набутий досвід, як і про майбутнє.

Про вагу навчальних мистецьких студій завжди дискутовано в кругах мистців, а виховання молодого мистецького покоління було одною з найважніших проблем. Дійсність українського іміграційного життя ставить цю проблему в площині спеціяльних вимог. Тут вже йдеться не лише про виховання молодих мистців, але про збереження традицій української культури, а українського мистецтва зокрема.

Молоді наші талани, щоб не загубитись і не пропасти для української спільноти, повинні знайти тривкі підстави духових традицій рідного мистецтва, його питоменності, осяги та стремління.

Так підготована одиниця, коли і піде на дальші студії в інші осередки, уникне непотрібних хитань і зуміє легше знайти свій індивідуальний творчий шлях, ближчий її психіці.

Знов для одиниць, які навіть не задумують піти по професійній лінії в мистецтві, студія може сповнити тіж самі завдання, збагачуючи їх мистецьке знання та поширюючи його на рідну культуру. Словом — того роду студія може сповнити в нас дуже важку педагогічну і виховну ролю.

Це були головні мотиви, з яких зродилася така студія в Филаделфії.

Звичайно, легше теоретизувати, ніж теорію здійснити.

Тяжкий життєвий досвід в педагогічній праці декого з филаделфійських мистців не дозволяв на ніякі ілюзії, так, що лише виїмково сприятливі обставини могли спричинитись до реалізації студії.

Першим реальним питанням була справа приміщення студії, бо ж того роду студія в ніякому разі не зможе сповнити свойого завдання без постійного, на цю ціль призначеного приміщення.

Такого приміщення жадна з інституцій в нашому місті не могла відступити, а про віднаймлення на ту ціль льокалю не могло бути мови з браку якихнебудь фондів. Щойно тоді, як дирекція ЗУАДКомітету, по нараді з мистцями, погодилась відступити на ту ціль два невеликі приміщення в свойому новонабутому домі, справа студії стала реальною.

В другій половині жовтня 1952 року студія розпочала своє скромне життя, та після записів поволі виповнилась слухачами.

Так, як все буває в початках, бракувало дослівно всього. За заложені ЗУАДКомітетом гроші закуплено кільканадцять сталюг, які в міру часу студія старалась сплатити зі свойого скромного бюджету. Решту знаряддя придбано власними силами студії, покриваючи кошти з дуже скромних оплат.

Подіюм для моделя вечорами сам збиває з дошок керівник студії проф. Мегик. Він приготовляє теж дикту, малює чорну таблицю до писання, крає грубий картон, обклеює його і достарчає кільканадцять рисівниць; врешті з куплених дощок і кльоців дерева збиває довгий, міцний стіл для моделювання.

Усе це робилося, щоб студію влаштувати найскромнішими засобами, бо бюджет її був дуже скромний.

В тих змаганнях частинно беруть чинну участь і самі слухачі, а учителі цілими місяцями зріклись навіть тої мінімальної платні, яку передбачено на початку. Уся увага була звернена на розбудову студії та на добро молоді, для якої цю студію створено.

Серед тих журб і клопотів студія ані разу не зверталась до жадної інституції про якусь запомогу. Крім згаданої вже допомоги ЗУАДКомітету у формі безкорисно відступленої домівки, студія з ніяких суспільних фондів не користала і не користає. Свої скромні надбання студія завдячує зусиллям і жертвенності її керівництва та учителів.

Останню свою платню учителі дістали щойно за місяць грудень минулого року. Та це була та конечність, без якої студія була б досі не проіснувала.

Ці клопоти одначе не мішали нормальної праці в студії.

Молодь поволі, але щораз більше призвичаюється до занять, зживається зі студією.

Заняття відбуваються тричі в тиждень.

У вівторок — вечірні години — рисунок, в середу — теж вечірні години — моделювання й різьба, а в суботу в годинах ранніх — малярство.

За місяць студія має 32 години занять. В цьому вміщуються заняття практичні і теоретичні. З практичних в першому році навчання впроваджено рисунок і малярство з натури — живий модель, натюр морт, моделювання в глині і відливання в гіпсі, вправи з писання букви, графічні вправи, композиція площин, вправи з рисування геометричних брил та їх викрої тощо. З теоретичних предметів є регулярні виклади з історії світового й українського мистецтва з показом діяпозитивів на екрані, та виклади з підстав малярської перспективи. Слухочів поділено на дві групи: нижча, слабше заавансовані, та вища більше заавансовані.

Викладачами в студії є мистці: Петро Мегик — рисунок, історія мистецтва та керівництво і адміністрація студії; різьбар Андрій Дараган — моделювання й різьба, та автор цієї дописі — малярство.

В короткій статті годі навести усі педагогічні проблеми, з якими стрічалась студія. Майже всі слухачі вперше в свойому життю знайшлись в того роду студії. Тож цілком природно, що не зважаючи на вроджені здібності, вони натрапляли на великі перешкоди технічного характеру в обличчі моделя, чи рисованого предмету. Кожний слухач від початку ставав окремою проблемою.

Тому перша річна виставка напевно не покаже ані вишуканих, блискучих ефектів, ані не буде ревеляцією „молодих геніїв", а радше дуже скромним показом тих зусиль в працях слухачів, в яких буде ще видно багато непевности та недомагань в орудуванні малярським матеріялом, формою та кольором. Це ж перші кроки в мистецтві!

Але навіть з тих праць викроюються індивідуальні риси різних темпераментів, та до певної міри індивідуальні нахили в трактуванні об'єкту, які дають змогу надіятись, в якому напрямку може піти дальша праця.

Перший рік життя й праці студії, що закінчується виставкою в домі ЗУАДК в днях 13 і 14 червня б. р. приніс багато досвіду. Може це ще дуже скромні результати. Проте можна сьогодні сказати, що мистецька студія у Филаделфії видержала пробу першого й може найтяжчого року свойого існування.

Від самого початку студія жила власним, автономним життям, без ніяких бічних впливів, розвиваючись по тій лінії, яку мистці уважали за найкориснішу під оглядом виховним та професійним.

Сьогоднішний ще скромний стан студії вже заслуговує на те, щоб вона стала власністю усього громадянства, щоб знайшла його зрозуміння та всестороннє попертя.

Щойно тоді, коли широкі круги громадянства належно зрозуміють вагу студії, заохотять молодь користати з неї, студія матиме вигляди розвинутись в поважну, корисну інституцію, для добра нашої молоді, української культури та цілого українського загалу в Америці.

Студія сьогодні не є вже задуманим проєктом, але живою появою, реальною клітиною, збудованою великим зусиллям одиниць з участю першої громади молоді, що почала в ній свою працю.

Мистецька студія — це організм з серцем і душею, який спільними силами можемо удержати при житті та допомогти їй пишно розвинутись, або своєю байдужістю її знищити.

Мистці у Филаделфії глибоко переконані, що українське громадянство індивідуально і через свої установи допоможе цю студію розбудувати в поважну українську, культурну інституцію для добра української культури, а перш усього для добра української молоді в Америці.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сиракюз, Н. Й.

Маніфестація в роковини голоду.

Українська громадськість м. Сиракюз і околиць під проводом Громадського Комітету влаштувала 23 травня ц. р. велику маніфестацію для відзначення 20-тої річниці штучно-викликаного голоду большевицькою Москвою на Україні. Маніфестація складалася з двох частин: маніфестаційного походу й маніфестаційних зборів. Похід з відповідними таблицями і транспарентами пройшов головними вулицями міста, протестуючи проти злочинів Москви над Україною. Ввесь похід складався з кількох груп, що начислювали тисячу осіб. На переді походу йшли чотири українські ветерани в однострою, несучи американський і український прапори. За ними дві дівчині в українськім одязі несли вінок живих квітів, який опісля був зложений під пам'ятником Незнаного Вояка. В першій колоні йшли: Громадський Коміет, СУМА і Пласт. Ці останні в одностроях та з відповідними таблицями і транспарентами. Другу групу творили діти дошкільного й шкільного віку, дальше група очевидців голоду, за ними громадськість міст: Авбирн, Ютика, Елмайра й Ітака. Другу частину походу творили різні організації міста Сиракюз. Замикала похід група впорядчиків. Підчас походу, який тривав півтори години роздано повиж п'ять тисяч летючок англійською мовою.

Зараз після походу відбулися маніфестаційні збори в залі так зв. Линколн Авдиторіюм, на яких було понад тисяча осіб, між ними багато американської публіки. Після відспівання американського гимну місцевим Мужеським Хором і відкриття зборів головою Громадського Комітету п. І. Пігуляком, збори вітав заступник майора міста п. Р. Біксбі. Головними промовцями на зборах були: в англійській мові п. В. Поливчак, а в українській п. М. Степаненко — оба з Ню Йорку, прислані Головною Екзекутивою УККА. Крім головних доповідей були прочитані ще короткі доповіді очевидців, які онсобисто пережили голод в 1932-33 рр. Такими доповідачами були: Всч. о. З. Ковальчук, д-р Е. Єржківська і п. Бов-Кун. Далі йшли усні привіти від визначніших американців міста Сиракюз. Під кінець прочитано й схвалено резолюції. Збори закінчено відспіванням українського національного гимну „Ще не вмерла Україна".

Зараз після зборів відбувся концерт, в якому брав участь знаний українському загалові оперовий співак Л. Рейнарович з Ню Гейвен, Конн. і місцевий Мужеський Хор під диригентурою п. М. Яворського.

О. Граб.

Нюарк, Н. Дж.

Підготовляється маніфестація українців стейту Ню Джерзі.

Окремий Маніфестаційний Комітет стейту Ню Джерзі для вшанування пам'яті жертв московського народовбивства — голоду в Україні відбув у суботу, 30 травня 1953 р. в залі „Української Централі" в Нюарку ширшу нараду представників українських організацій стейту Ню Джерзі.

На нараді обговорено подрібно справу всенародньої протестаційної маніфестації усіх українців стейту Ню Джерзі, яка відбудеться в Нюарку, в неділю, 21 червня 1953 року.

Пороблено усі заходи, щоби маніфестація могла відбутися величавим зорганізованим походом з парку Вашингтона головними вулицями міста Нюарку попри Сити Гол до залі Моск Театру, у якім відбудеться протестаційне віче.

На промовців запрошено обох сенаторів стейту Ню Джерзі — Александра Г. Смита та Роберта А. Гендриксона, відомих усім українцям з хоч би минулорічних своїх виступів на українській маніфестації та святі УПА в Нюарку, проф. д-ра Лева Добрянського, голову УКК, мейора міста Нюарку Лева Карліна та проф. Івана Вовчука. Дискусія виявила помітне зацікавлення маніфестацією широкого українського загалу і беззастережну піддержку всіх установ і організацій стейту Ню Джерзі запланованій акції.

Почесним головою Маніфестаційного Комітету вибрано сеньйора української еміграції, заслуженого громадського діяча, директора „Української Централі" та голову новоствореної філії УКК, Громадського Комітету співпраці організацій Нюарку й околиці проф. Теодозія Каськова. Діловий Маніфестаційний Комітет очолив п. Володимир Пришляк.

В. Б.

МІЛІТАРИЗОВАНА СОВЄТСЬКА ЕКОНОМІКА

(Закінчення зі стор. 2)

тичній совєтській Україні. Взагалі ж згаданий журналіст зазначає, що в Польщі (а значить і в Україні, як і в інших совєтських республіках) головна увага приділюється важкій промисловості, а тому виробництво предметів першої необхідности відстає.

Отже, як ми вже зазначали, завдяки мілітаризації економіки, в комуністичному московському царстві все йде на потребу для готування до всесвітньої війни і навіть елементарної потреби підсовєтської людности в одягу, взутті й їжі совєтськими заправилами не приймається до уваги. Коли ми от так ознайомимося з злиденним життям нещасних підсовєтських людей, то якою іронією, а навіть і нахабством, що доходить до справжнього цинізму є речення надруковане в совєтській пресі — „Соціялістіческоє земледеліє" — з 1 квітня 1953 року: „У комуністичної партії і совєтського уряду немає других інтересів, крім інтересів народа". Яка одверта брехня і навіть нічим не прикрашена. Ця брехня розрахована не для внутрішнього вжитку, а лише на закордон. Невже подібному цинізмові і одвертій кремлівській брехні може ще хто вірити?

26 БІЛЬЙОНІВ В ЩАДНИЧИХ БАНКАХ

Ню Йорк. — Маєток 528 взаємних щадничих банків країни уперше пересягнув $ 26,000,000,000, як це виявилося в звітах з кінцем квітня у звідомленні Річарда А. Бута, президента Краєвого Товариства Взаємних Щадничих Банків. Вкладки зросли впродовж місяця на $156,-000,000, а це становить 33 відсотки більше ніж були вкладки в місяці квітні 1952 р., які виносили тоді $117,-000,0000.

МИКОЛА БАГРИНІВСЬКИЙ

Один за одним відходять від нас кращі люди з нашого старшого покоління, наш провід, цвіт і прикраса нашої нації: ті, що в часи Визвольних Змагань взяли хрест служіння народові і несли його до останнього свого віддиху.

Хто з нас не знав Миколи Устимовича Багринівського — патріота і громадського діяча, людину високої шляхетности і криштально чистої душі, що все своє повне посвяти життя віддавав праці для Батьківщини та для своїх ближніх, для своїх братів-українців. Завжди веселий, привітний і лагідний, він для кожного мав тепле і щире слово, а кожному потребуючому допомагав завжди, як тільки міг, було ж потребуючих завжди багато і допомогти він умів.

3-го травня 1953 р., о год. 10 вечора покінчив він свій терпистий і тяжкий, але ж славний і почесний життьовий шлях.

Народився небіжчик 22. 6. 1887 у м. Єлисаветі на Херсонщині в родині судового слідчого. По закінченні Одеського Університету провадив у м. Кишиневі адводатську працю, а під час світової війни працював на керівних посадах при Червоному Хресті, несучи всіляку допомогу пораненим воякам. З початків будівництва Української Держави небіжчик перебрав організаційну працю в Міністерстві Справедливости УНР і став директором Департаменту. Завдяки йому всі справи Міністерства було в порядку вивезено з Києва перед большевицькою навалою. В Кам'янці Подільському він перебрав також Департамент Міністерства Закордонних Справ, а потім керівництво експозитурою цього міністерства у Варшаві, і врешті став міністром справедливости під час перебування нашого Уряду в Тарнові.

По закінченні Визвольних Змагань, небіжчик, переборовши численні перепони від поляків, оселяється у м. Рівному на Волині, де, провадячи адвокатуру, несе поміч і захист своїм покривдженим братам українцям. Даремно польський уряд пропонував йому, як видатному правникові, добре платні посади — він людина ідеї, твердо залишався на своєму місці, і ні обшуки, ні загрози арешту не могли зупинити його громадської праці.

Від большевицької навали 1939 р. він врятувався, виїхавши до Холмщини, а після втечі червоної армії з України — приїхав до рідного Києва і став тут головою Обласної Управи та членом підпільної Національної Ради, і, як такий, — був заарештований гестапом.

Відсидівши 3½ місяці у в'язниці, перейшов потім відомий скитальчий шлях: Львів, Словаччина, Австрія, Німеччина, і скрізь — громадська праця, допомога і захист меншого брата: від репатріяції, від різних кривд.

1947 р. Микола Устимович виїхав до Америки, жив у Ню Йорку, потім у Сиракюзах, заробляючи тяжкою працею. Досягши 65 років, почав одержувати старечу пенсію.

У жовтні 1952 р. переїхав він до Денверу, Колорадо і тут працював пів дня при публічній книгозбірні, та не занедбував і українського громадського поля. Виступав з рефератами, вчив дітей у суботній школі.

30 квітня, йдучи з праці, упав від серцевого удару і його непритомного привезли до шпиталю, де він то приходив до пам'яти, то знову тратив притомність. 2 травня почув себе ліпше: снідав, розмовляв багато з друзями, всім цікавився, говорив про майбутні свої та громадські справи. Але невблагана смерть занесла вже над ним свою косу: вночі стало йому знов гірше, а на другий день казав, що почуває якусь апатію і мабуть наближення кінця. По обіді стратив притомність, а увечорі віддав Богові свою чисту і люблячу душу, осиротивши нашу місцеву громаду та полишивши прибиту горем хвору й безпомічну дружину без засобів до життя. 6 травня всі ми прощалися з ним на місці останнього його упокоєння на цвинтарі Ріверсайд у Денвері.

Юрій Юс.

З Листів до Редакції

На інтервенцію о. Филимона Побігушки спростовую тако:

У своєму дописі п. н. „Посвячення прапору 3-го Куріня „Пластунів" („Свобода", ч. 106, з дня 12 травня 1953) я, незгідно з фактичним станом, написав, що „Акту посвячення прапору доконав пластовий капелян пл. сен. о. Побігушка, а після того відправив молебень і посвятив прапор представник Православної Церкви о. Василь Чекалюк".

На ділі о. Чекалюк відправив тільки молебень.

Одночасно прошу вибачення всіх тих, кому я своєю ненавмисною помилкою заподіяв якунебудь кривду.

Володимир Барагура.

Два бандити напали й ограбували В. Косаренка-Косаревича

Ню Йорк. — Відомий наш громадянин п. Василь Косаренко-Косаревич повідомив поліцію, що вночі з 3 на 4-го червня на нього напали два бандити та ограбили його на суму приблизно 100 долярів, побивши його при цьому та порвавши його одяг. Напад відбувся півгодини по півночі, як п. Косаренко вертався до свого мешкання при 164 Іст 127 вулиця в горішній частині Ню Йорку. В коридорі біля його мешкання на нього кинулись два чорні, повалили його ударами на землю та повиривали разом з кишенями все, що в них було. В цьому районі вже було більше подібних нападів на наших громадян. Між іншим, один такий напад виконано минулого року на відомого нашого бібліотекознавця п. Биковського, що живе в тому самому домі, але бандити знайшли при ньому тільки 20 центів і віддали йому їх назад.

СПРАВЛЕННЯ ДРУКАРСЬКОЇ ПОМИЛКИ

У вчорашньому числі „Свободи" в дописі з Дітройту трапилась в заголовку друкарська помилка. Заголовок дописі має звучати: „Велика протикомуністична маніфестація в 20-ту річницю голоду в Україні".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЛІТНІ КУРСИ В ОТТАВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

Оттавський університет улаштовує, як завжди, так і цього року, літні курси, що їх завданням є влегшити студентам закінчення студій, чи уможливити їм здобути додаткові кредити.

У зв'язку з поширенням програми україністичних студій в Оттавському університеті в обсяг літніх курсів входять теж такі предмети:

семінар української літератури (2 кредити).

семінар етнографії та іміґрації (2 кредити),

історія України (2 кредити).

На виклади літнього курсу можуть записатися і вільні слухачі, що не мають наміру кінчати студій, а тільки хочуть поглибити свою освіту.

Курси триватимуть від 1-го липня до 7 серпня ц. р. Вписове виносить 5 дол. Зголошення прошу надсилати на адресу:

Secretary, — Faculty or Arts, Ukrainian Section University of Ottawa, Ottawa, Ont., Canada

СПРОСТУВАННЯ

В оголошенні ШИРШИХ СХОДИН Т-ва „Броди—Лев" референтом має бути проф. Сендецький (а не Соневицький).

ВСЯЧИНА

ЖІНКА ДОВІДАЛАСЯ 24 ГОДИНИ ПІЗНІШЕ ПРО СВІЙ ШЛЮБ

Панна Дрейтон аж 24 години після свого шлюбу довідалася, що вона стала жінкою полковника Г. В. Аткінса. Панна Дрейтон живе в Лос Анджелес, а полковник служить в Японії як командант літунських американських сил. Полковник заніс потрібні папери до американського консуляту в Нагойя в Японії і там їх зареєстрував. В тій хвилині їхнє подружжя було заключене. Це було в п'ятницю. Полковник зараз хотів телефонічно повідомити свою жінку в Каліфорнії про шлюб, але потрапив дістати получення з жінкою аж у п'ятницю. Панна Дрейтон 24 години не знала, що вона вже законна жінка полковника Аткінса.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПОДЯКА

Отсею дорогою почуваюся до обов'язку зложити прилюдну подяку всім Тим, що віддали послідну прислугу мойому покійному мужові інж. **ВОЛОДИМИРОВІ МАЛЄВИЧЕВІ.**

Щира подяка Всечеснішому парохові о. Кіндієві за відправлення похоронних Богослужень. Хорові та їх дириґентові п. Ягелі.

Дальше всім організаціям, що прислали вінки та своїх представників, як пані Жеребняк від У. Н. Союзу, п. Шабатура від Н. Помочі, п. Комічак і проф. Кульчицькому від У. К. Комітету, п. Майнош і п. Заблоцькому від Укр. Горож. Клюбу та д-р Луцькому і п. Шпікулі від 58 відд. УНСоюзу.

Дальше щира подяка Редакторам „Свободи" і „Народного Слова" за милу згадку в своїх часописах, та українській радіопередачі, яка присвятила 15 хвилин на прощальні промови. Дякую Панству Благідкам з Ню Йорку та Тим, що прислали квіти, дали на Богослуження, жертви на народні цілі, та прислали листовно свої співчуття.

Найбільша подяка належиться нашим Сусідам і Приятелям, які помогли моїм дітям в моїй неприсутності відпровадити свого Найдорожчого Батька на вічний спочинок. Нехай Вам за це Господь нагородить.

МАРІЯ МАЛЄВИЧ з Дітьми СТЕПАНОМ, БОГДАНОМ, ДОЛЕЮ й ОЛЕЮ.

В 12-ту річницю смерти

бл. п. Олександра Доценко

Полковника й Старшого Адютанта Головного Отамана Військ У.Н.Р. відбудеться

ПАНАХИДА

В НЕДІЛЮ, 7. ЧЕРВНЯ о год. 12:30 в Православній Церкві св. Володимира при 14. вулиці в Ню Йорку, на яку запрошує Знайомих, Друзів і Товаришів зброї

ДРУЖИНА й МАТИ.

✝

Ділимося сумною вісткою, що 21. травня 1953 р., після довгої й тяжкої недуги, на 53 році життя, помер професор середніх шкіл і асистент при катедрі математики УТГІ

Гавриїл Миколаєвич СТЕНЬКО

уроджений на Полтавщині.

Похорон відбувся в суботу, 23. травня 1953, на цвинтарі East Low Cemetery, в Ню Гейвені.

Горем прибиті

ДРУЖИНА, ДОНЬКА й ЗЯТЬ.

• РОЗШУКИ •

Пошукую ЄВГЕНА СНІГУРУ в Америці. Ласкаві відомості про нього прошу писати на адресу:

IVAN RYBAK
355 Vincent Street, Leederville
Perth.
West Australia.

ІВАН ДЕМКО, Boothwyn, Pa. Tel.: Valley Brook 25-25, пошукує свойого братанича Володимира ДЕМКА з Лужка Долішного, пов. Дрогобич, що має перебувати в стейті Connecticut. Адреса: John Demko, Naamans Creek Rd., Boothwyn, Pa.

ТАРЗАН, ч. 3082. Риск за межі.

„Чому тебе, Круже, ув'язнив Тум?", питався Тарзан. „Тум казати", відповів Круг, „тому, що я не вбити тебе, але це не правда".

„Багато місяців на небі", він продовжував, „Тум шукає причини вбити Круга тому, що Тум знати, що Круг хотіти Амру за королеву". „Хто це Амра?", допитувався Тарзан.

„Донька короля Вара", сказав Круг. „Коли Варо вмирати, Амра — королева. Тум найвищий жрець. Він сховати Амру і взяти трон".

„Ми могли б втекти через той барліг пантери", пропонував Тарзан. „Це Уга. Вона берегти вікно Тума. Ми йти тим шляхом, ми згинемо", бубонів Круг.